

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასდვის ცხოვართათვის. იოან. 10 — 11.
 შოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სიხარული. ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15 — 4.
 მოველით ჩემდა ყოველნი მამურალნი და ტვირთ-მძიენნი და მე განგისვენო თქვენ. მათ. 11 28.

№ 23—24

1883—1897

30 დეკემბერი

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

სალითობათურო განყოფილება: იმერეთის საეპარქიო-სეკულესიო ნივთების საწყობი. — იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატების კრება ქ. ქუთაისში 17, 18, 19 და 20 ნოემბერს. წერილები რედაქციის მიერ. — ბერს დავითს, ექ. კაჭხიძეს (ლექსი).

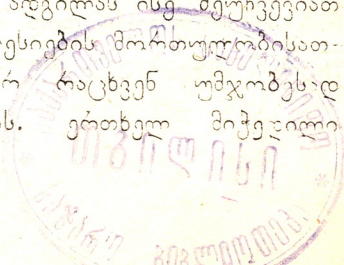
სწავლა და მაცნეობა პრინციპალის საკრძოვროებასა და კეთილ-წინადაცვა: ხმა მოძღვრისა სამწყსო-სადმი საუბარი XI. — იესო ქრისტეს სახის მნიშვნელობა. — სიტყვა, თქმული მღვ. ი. შავლაძის მიერ ქუთ. საკათედრო სობოროში 26 კვირიაკესა ზედა.

საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება: საეკლესიო კითხვების განმარტება — შავი კირი და მისი მოლოდინი. — შეწირულება და განცხადება.

ინტერესის საეპარქიო სამკალესიო ნივთების საწყობი.

ცხადია ყველასათვის რომ, ჩვენი სამღვდლოების და საზოგადოების ერთს გულისთად სურვალს შეადგენს, სხვათა შორის, თავიანთ ეკლესიების შემკობა და გამშენება. რამდენათაც ჩვენი ეკლესიები ძველ დროში აკვირებდნენ მნახველთ თავიანთ შემკობილებით, მორთულობით და ძვირფასი ნივთებით სწორეთ იმოდენათ დღეს აკვირებდნენ მათ თავიანთ სიღარიბით და მოურთველობით.

მიზეზი ამა სამწყსო მოვლენისა, რასაკვირველია, არის სიღარიბე ტაძართა და ხშირად საჭირო ნივთების უმეჭონებლობა. ამასთან არ შევიძლია არ შევნიშნოთ, ზოგიერთ ადგილას მაინც, მწყემსთა და სამწყსოთა დაუდევრობა ეკლესიების მორთულობის და განშენების შესახებ. ზოგიერთ ადგილას ისე შეუჩვევიათ თვალთ ძველ ღირებ ეკლესიების მორთულობისათვის, რომ სრულებით აღარ რაცხვენ უმჯობესად მორთულობის საჭიროებას. ერთხელ მიქედელი

ლურსმანი იკონოსტასის ფიცარზედ სანთლის დასანთებად სრულებით აღარ ეჩოთირება მათ თვალს და პატარაობიდან შეჩვეული თვალი რიგიანი შანდლის საჭიროებას აღარც კი რაცხს..

ერთ საიმედო დამხმარე ღონის ძიებად ეკკლესიების გამოშენებისა და იაფ ფასათ საეკკლესიო ნივთების მოპოვებისათვის ჩვენ ყოველთვის მიგვაჩნდა და მიგვაჩნია საეკკლესიო ნივთების საწყობები. საეკკლესიო ნივთების საწყობთა დაარსების შესახებ ჩვენ ჩვენსავე გამოცემაში მრავალჯერ გამოგვითქვამს ჩვენი აზრი და შეხედულება. ურჩევთ ყველას, ვისაც საინტერესოდ მიაჩნია ამ დაწესებულების შესახებ ცნობების შეტყობა გადაათვალიეროს წარსული წლების ჩვენი გამოცემის ნომრები და ჩვენს აზრს შეიტყობს. რადგან ჩვენი სიტყვები სავარაუდოდ საეკკლესიო ნივთების საწყობის დაარსების შესახებ ღარჩა ხმად მღალადებლისა უდაბნოსა შინა, ჩვენ კერძოდ დავაარსეთ ყვირილის ეკკლესიასთან საეკკლესიო ნივთების საწყობი. მცირე დროში ჩვენ დავრწმუნდით გამოცდილებით, რომ ამისთანა საწყობები დიდად დაეხმარება სამღვდლოებას და საზოგადოებას ეკკლესიების შემკობის საქმეში.

ჩვენის მიხედვით, იანვრის თვიდან 1893 წლისა რამოდენიმე სამღვდლო პირის სურვილით აღიძრა კითხვა საეკკლესიო ნივთების საწყობის დაარსების შესახებ ქ. ქუთაისში. ყოვლად სამღვდლო გაბრიელი ეპისკოპოზი იმერეთისა პირველად არ აძლევდა ნებას საწყობის დამაარსებელ პირთ საწყობისათვის საჭირო ფულის სესხებაზე, რადგან ნა-სესხები ფულის გარდახდისათვის საწყობის დამაარსებელნი პირნი საიმედო გარანტიას ვერ იძლეოდნენ. მაგრამ 1894 წელს ყოვლად სამღვდლო დაითანხმეს და საწყობის დასაარსებლად ისესხეს ორი ეკკლესიიდან ხუთი ათასი მანეთი. პირველ იანვრიდან 1895 წელსა ნივთების საწყობი დაარსდა ქუთაისში, რომლის მმართველად განსვენებულმა ყოვლად სამღვდლო გაბრიელმა დანიშნა კათედრის დეკ. გაბრიელ ცაგარეიშვილი და მის თანაშემწედ დიპლომატი ივლიანე წერეთელი. ერთი წლის შემდეგ საწყობის დაარსებისა სამღვდლოებას აცნობეს, რომ საწყობის საქმე შევნიერად მიდისო და მოგებაც ათას ორასი მანეთის ნივთები რჩებაო, მასთან გაბრიელის სავარაუდოდ სასწავლებელს დიდ შემწეობას პირდებოდნენ საწყობის მოგებიდან. მაგრამ საწყობის მმართველმა

მ. დ. გ. ცაგარეიშვილმა საწყობის მართვა-გამგეობაზე უარი განაცხადა მისის თვეში 1895 წელსა სამღვდლოების კრებაზე. სამღვდლოება პირველად არ თანხმდებოდა, პასუხის მგებელი გამხდარიყო ამ საწყობის ვალის გარდახდაზე, მაგრამ როცა საწყობის მართველად ყოფილის თანაშემწემ, მამა ი. წერეთელმა დაარწმუნა უმეტესი ნაწილი სამღვდლოების კრებისა, რომ სამღვდლოება დიდ სარგებლობას ნახავს საწყობისაგან და ვალიც მალე იქნება გასტუმრებულიო, კრების დეპუტატების უმეტესი ნაწილი დათანხმდა საწყობის მიღებაზე და მართველად თვითონ მ. ი. წერეთელი აღირჩია და მისი მოქმედების მეთვალყურედ კამიტეტი დანიშნეს დეკანოზის იოსებ ჭეიშვილის თავმჯდომარეობით.

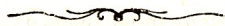
სამღვდლოების უკანასკნელ კრებაზე მ. ი. წერეთელმა წარმოადგინა ანგარიში, რომლისაგან სჩანდა, რომ საწყობს ნივთები და ნისიები შვიდი ათასი მანეთისა აქვს და ვალი ექვსი ათასი მანეთი. იმავე დროს მართველმა მ. ი. წერეთელმა ითხოვა სამსახურისათვის. ერთ დროებითად ფულის საჩუქარი გარდა იმ შემწეობისა, რომელიც ეძლეოდა მას გზის ფულად. სამღვდლოების კრებამ ერთ დროებითად დაუნიშნა მას საჩუქარი. როცა ერთ დროებითი საჩუქარი დაენიშნა მ. წერ—ს; შემდეგ უარი განაცხადა საწყობის მართვა-გამგეობაზე. სამღვდლოებამ ბევრი სთხოვა, მას დარჩენილიყო მართველად და კარგ ჯამაგირსაც უნიშნავდა, მაგრამ იგი მაინც არ დადგა. როგორც ამავე ნომერში დაბეჭდილი კრების ანგარიშისაგან დაინახავს მკითხველი, კრებამ გვთხოვა ჩვენ გვეკისრა ამ საწყობის მმართველად და ჩვენც დავთანხმდით. თანახმად კრების ყურნალის დადგენილობისა, დამტკიცებულის ეპარხიის მთავრობისაგან ხსენებული საწყობი ჩავიბარეთ ოც ამ თვეს. საწყობის მდგომარეობა, უნდა ვსთქვად გამოტეხილად, არ არის იმ სანატრელ მდგომარეობაში როგორც მამა ი. წერეთელი გვიმტკიცებდა. მაგრამ ესლა ამაზე არ ღირს ლაპარაკი და წერა. თუ ყველა ნივთები, რომელნიც არიან საწყობში (ნივთებო ხუთი ათას ოთხას მანეთამდე საღირალი) გაიყიდნენ, ყველა ნისიები შეკრებილ იქნება და ბედ გაცემული ფულები არ დაიკარგა, საწყობს მოგებად მაინც დარჩება 800 მანეთის საღირალი ნომოლოტიკოგრაფიული სურათები ბონაკერის იეფუასიანი ხატები და შესამოსლისათვის სახმარებელი

სირმები. მაგრამ ამ ნივთების გაყიდვას ათი წელიწადი მაინც უნდა მოუცადოს კაცმა და შემდეგშიაც გაიყიდებიან თუ არა ეს ნივთები ამის თქმაც საძნელოა...

ჩვენ ვიმედოვნებთ, რომ ამ საეკლესიო ნივთების საწყობის საქმესაც ის გაუმჯობესობა დაეტყობა, რა გაუმჯობესობაც მოხდა წმინდა სანთლის ქარხნის წარმოების საქმეში. ჩვენ გვრწამს, რომ საქმის ცოდნა და სიყვარულობით მისი ხელის მოკიდება ყოველ დაბრკოლებას დასძლევს. დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი თანამოძმენი და საზოგადოება ჩვეულებრივ ძმურ თანაგრძნობას და ზნეობით დახმარებას აღმოგვიჩვენენ ამ საქმეშიაც. ეს საწყობი დასავლეთის საქართველოს ეპარხიების ყველა სამღვდლოებას და სტაროსტებს დაეხმარება მათი ეკლესიების შემკობის საქმეში და ამისათვის ყველასაგან მოველით თანაგრძნობას და ზნეობით დახმარებას.

დეკ. დ. ლამბაშიძე

იმერეთის ეპარქიის სამღვდლოების დეპუტატების კრება 3. ჟუთაისში 17, 18, 19 და 20 ნოემბერს.

(გაგრძელება*).

დიდი ბაასი გამოიწვია კრებაზე იმერეთის ეპარქიის გაბრიელის საქალებო სასწავლებლის რჩევის წინადადებას სხვა-და-სხვა საგნების შესახებ. ხსენებულ სასწავლებლის რჩევამ გრძელი მოხსენება წარუდგინა სამღვდლოების კრებას და ითხოვა: 1) ჯამაგირები მოემატებიათ ზედა კლასების მასწავლებელთათვის, 2) კიდევ ორი ზედა-მხედველი-აღმზრდელი ქალისათვის დაენიშნათ ჯამაგირად რვაას-ორმოცი მანეთი, 3) თითო თუმნის გადასახადი ათი-წლის განმავლობაში დაედგინათ იმისთანა შტატებზე, რომელნიც 1892 წლის შემდეგაც გაიხსნებოდნენ და ამ სახით ეს გადასახადი მუდა უნდა გაგრძელებულიყო, 4) განესაზღვრა კრებას სწავლის უფლებების ფული ვის კარდახდოდა და ვინ განთავისუფ-

ლებულიყო, ან ლარიბი მოსწავლენი ვის განეთავისუფლებინა სწავლის უფლებისათვის გარდასახადი ფულისაგან.

რადგან ყველასათვის ცხადია, რომ ლეჩხუმის მაზრის სამღვდლოების შემოერთება ამ სასწავლებელს შესძენდა არა მცირე ფულს, ამისათვის ამ ფულების დასახარჯავათ თავი გამოიჩინა სხვა-და-სხვა გასავალმაც, რადგან ჩვენში, სამწუხაროდ, განსვენებას ვერ ეღირსება კაცი, თუ შემოსავალს გასავალიც არ მოუნახა. ჩვენ იმ აზრის არა ვართ, რომ ქონება მკვდრათ ეგდოს, მაგრამ ცოტა რომ მოიცადოს კაცმა და უფრო საჭირო საგნისათვის შეინახოს შემოსავალი, რასაკვირველია, ცოდვა არ იქნება... სასწავლებლის რჩევას ისე ხელოვნურად დაეხატა მასწავლებლების მდგომარეობა, რომ, თითქმის, ისინი თავს ანებებენ სწავლებას, თუ ჯამაგირები არ მოუმატეთო... კრებაში ზოგიერთი დეპუტატებისაგან, თითქმის, წინააღმდეგი აზრი გამოითქვა სამასწავლებლო რჩევის წინადადების შესახებ. ზოგი ამბობდა: კიპრა ის ჯამაგირები, რაც მთავრობისაგან აქვთ გარდაწყვეტილი, კიდევ მეტი მეთვალყურის დანიშვნა საჭირო არ არისო, საუკუნოდ ათი მანეთის გადასახადის დადება არ შეიძლებაო და სხვანი, მაგრამ კრებაზე ისეთი დეპუტატებიც იყვნენ, რომელნიც მზად იყვნენ რჩევის წინადადება შეუცვლელათ მიეღოთ და მოთხოვნილი ფულები დაენიშნათ, მით ნამეტურ, რომ სასწავლებელს საშუალება აქვს ლეჩხუმის სამღვდლოებისაგან შემოტანილი ფულები მოიხმაროს ნაჩვენებ სარჯების დასაფარავადო.

დეპ. მდ. ს. დადუნაიშვილი. «ქალების სასწავლებლის რჩევის წინადადებას ჩვენ განსაკუთრებით ყურადღება უნდა მივაქციოთ. ჩვენ უმეტესი ყურადღება უნდა მივაქციოთ როგორც მასწავლებელთა შრომის ჯეროვანად დაკმაყოფილებას ისე ბავშების მეთვალ-ყურის და აღმზრდელი ქალების დანიშვნის საჭიროებას. მე ჩემის მხრით საჭიროთ მიმაჩნია ამ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება განსაკუთრებით მეთვალყურე ქალთა დანიშვნა და ჯამაგირის მომატება და თუ შეძლება და მოხერხება გვაქვს, რასაკვირველია, უნდა აღვასრულოთ მოთხოვნილება სასწავლებლის რჩევისა».

საზოგადოდ ყველა საგანზე მამა დეპუტატი დადუნაიშვილი რიგიანს მოსაზრებულ და ლოდიკურ მსჯელობას წარმოსთქვამდა ხოლმე, რითაც მთელი

კრების ყურადღება მიიქცია. იმის სიტყვა ყოველთვის მისი გულის თქმა და მისი გონების ნაყოფი იყო და ამისთვის ყველასათვის მოსაწონი.

დუბ. მღ. ნაშნაიაძე. ჯამაგირები მასწავლებლებს დანიშნული აქვს და ის იკმარონ. თუ იმას არ დაჯერდებიან, თავი დაანებონ და სხვა მთხოვნილებიც ბევრი აღმოჩნდებიან. ბავშვების მეთვალ-ყურენი და ზედამხედველნი საჭირონი არ არიან. ორი არის და მათ ასრულონ ეს მოვალეობა. მე მგონია ერთი მეთვალყურეც კმარა და სამი რაღა საჭიროა!..

დ. მღ. ივლიანე ასესაძე. წარმოსთქვა გრძელ-სიტყვა აღნიშნული წინადადების შესახებ და, სხვათა შორის, სთქვა: ამბობენ, რომ აკადემიაში კურს დამთავრებულები არ ისურვებენ, თუ გაკვეთილებზე ფულები არ მოუმატეთ იმაზე მეტი, რაც მთავრობისაგან არის დანიშნული. თუ მთავრობისაგან დანიშნულს ჯამაგირებზე არ არიან თანახმანი და თავს დაანებებენ, მე ვგონებ, ბევრი სემინარიელები იქნებიან მთხოვნილნი ამ ადგილებისა და დარწმუნებულებიც უნდა ვიყუთ, რომ სემინარიელები სწავლებაში აკადემიელებს არ ჩამოუარდებიან. ამის დასამტკიცებლად ჩვენ შეგვიძლია ბევრი მაგალითები მოვიყვანოთ სასწავლებლის მასწავლებელთაგან. აიღეთ, მაგალითად, ის საგნები, რომელსაც ასწავლიდნენ და დღესაც ასწავლიან სემინარიელები: რაში ვხვდავთ ჩვენ ნაკლები განვლებას სემინარიელების სწავლებაში? დღეს თუ აკადემიაში კურს დამთავრებულნი ასწავლიან, რა მეტი სწავლა ეტყობა შაგირდებს. მე ვერა გამიგარა. ზოგიერთი სასწავლებლის მოწაფეები სემინარიაში სრულებით არ მიიღეს, რადგან სუსტად იყვნენ მომზადებულნი, თუმცა ამ შაგირდებს ასწავლიდნენ აკადემიაში კურს დამთავრებულნი. მე არ მჯერა, რომ სემინარიელმა ვერ შეიძლოს სწავლება იმ საგნებისა, რომელსაც ასწავლიან ამ ქალების სასწავლებელში: ზოგიერთებმა ის აზრი წარმოსთქვეს, რომ ის ჯამაგირები, რომელიც კომიტეტმა გაბრიელის საქალეობო სასწავლებლის მასწავლებელთ დაუნიშნა, ძლიერ მცირეაო. რუსეთში კი მეტი ჯამაგირი აქვს მასწავლებელთა.

დუბ. დ. ღამბაშიაძე. მე ამ სასწავლებლის რჩევის წინადადებაზე ხელი მაქვს მოწერილი, როგორც რჩევის წევრს და ამიტომ, ერთის შეხედვით, ამ წინადადებრს საწინააღმდეგოდ აღარაფერი მეთქმის, მაგრამ, რადგან აქ მრავალ გვარი აზრები გამოითქვა

სასწავლებლის რჩევის მიერ წარმოდგენილ წინადადებათა შესახებ, არ შემიძლია, როგორც კრების დეპუტატმა, ჩემი აზრიც არ მოვახსენო კრებას. აქ გამოითქვა ის აზრი, რომ თუ უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლა დამთავრებულნი პირნი არ დაჯერდებიან იმ ჯამაგირებს, რომელიც დანიშნულია მთავრობისაგან, შეუძლიათ თავი დაანებონ და მათი გაკვეთილები სემინარიელებს მიეცესო. ზოგიერთებმა ისიც განაცხადეს, რომ, თითქო, მარტო ამ სასწავლებელში იყოს ასე მცირე ჯამაგირები და არა სხვაგანაც. ამასთან ზოგიერთმა დეპუტატებმა ისიც განაცხადეს, რომ სემინარიელები უკეთესად მეცადინობენ, ვინემ აკადემიელებიო და სხვ. იმის განმარტება, თუ ვინ უფრო კარგად ასწავლის აკადემიელი, თუ სემინარიელი, შორს წაგვიყვანს და საქმეს არ დაეხმარება. რაიცა შეეხება ხსენებულ სასწავლებელში მოსამსახურე პირთა ჯამაგირების რაოდენობას, ეს რაოდენობა ყველა საეპარქიო ქალების სასწავლებელში განსაზღვრული როცა ჩვენ ამ სასწავლებლის წესდებას და შტატს ვადგენდით, ხელთ გვქონდა რუსეთის საეპარქიო საქალეობო სასწავლებლების უმაღლესად დამტკიცებული წესდებები და შტატები. მართებლობას, რასაკვირველია, სახეში აქვს, რომ ხსენებულ სასწავლებლებში მასწავლებლებად მოწვეულ იქნებიან სხვა სასწავლებლების მასწავლებლნი და ამისათვისაც არის, რომ ხსენებულ სასწავლებლებში თითოეულ გაკვეთილზე დანიშნულია 3 მ. მასთან ისიც გარკვეულია, რომ ამ სასწავლებლებში მოსამსახურეთ ჰენსია არ ეძლევათ. თუ კი რუსეთის შუა გუბერნიებში შობენ კაცებს ამ ჯამაგირით, ჩვენში რაღა აბრკოლებს ამ საქმეს? ამბობენ, რომ თუ ჯამაგირები არ მოუმატეთ, მასწავლებლები თავს დაანებებენ სამსახურსო. მაგრამ ეს დასაჯერი არ არის. დღემდის არავის დაუნებებია თავი და არც ამის შემდეგ მიგვატოვებენ. ამას იმიტომ მოგახსენებთ, რომ ჩვენში, საზღვდუროდ, მსურველნი არიან, რომ არა მარტო ერთ და ორ სასწავლებელში იქონიონ გაკვეთილები, არამედ ხუთსა და ექვსში, თუ როგორმე მოახერხეს. სწორეთ ეს არის მიზეზი, რომ ერთი და იგივე პირი ტაძრის წინამძღვარიც არის და ორ და სამ სასწავლებელშიაც აძლევს გაკვეთილს და როგორ ასწავლის, ამას არავინ ეძიებს. რაც შეეხება მეთვალყურე ქალების რიცხვის მომატებას და მათთვის ჯამაგირების დანიშვნას, თუ კი საშუალება

გვექნება სამღვდლოებას, რასაკვირველია, კარგი იქნება, რომ მეტი მეთვალყურე ვიყოლიოთ. მოსახრება რომ ყოველმა ახლად ნაკურთხმა მღვდელმა ათი წლის განმავლობაში იხადოს წლიურად თითო თუმანი და ამ გვარად ეს გადასახადი სამუდამოდ გაგრძელდეს, მოუხერხებლად მიმაჩნია. ამ საქალეზო სასწავლებელში სწავლის უფლების შესატანი ფულისაგან განთავისუფლებული უნდა იქმნენ მღვდლის, მთავარ-ღიაკენის და მედავითნეთა შვილები და შვილი-შვილებიც. ამ პირთ გარდა ყველანი ვალდებული არიან სასწავლებელში თავის შვილის სწავლებისათვის გადაიხადონ დადებული გადასახადი. თუ ვინცოცაა, ვინმემ სიღარიბისა ან სხვა საპატო მიზეზთა გამო მოითხოვა ამ გადასახადისაგან განთავისუფლება, ეს, რასაკვირველია, უნდა მიენდოს თვით სასწავლებლის რჩევას.

დეკ. გ. ცაგარეაშვილი. მე სასაცნოდ მიმაჩნია ვილაპარაკო იმის შესახებ, თუ ვინ უფრო კარგად ასწავლის აკადემიელი, თუ სემინარიელი. მე მხოლოდ მსურს ორიოდ სიტყვა მოვახსენო კრებას მ. დეკანოზის დ. ლამბაშიძის სიტყვის შესახებ. დეკ. ლამბაშიძემ განაცხადა, რომ რუსეთში ეპარქიალურ საქალეზო სასწავლებლებში ყველგან ისეთივე ჯამაგირებია დანიშნული, როგორც ჩვენ სასწავლებელში, კაცებსაც შოობენ და საქმეც კარგად მიდისო. ამაზე მე უნდა მოვახსენოთ, მ. დეპუტატო, რომ რუსეთში საეპარქიო საქალეზო სასწავლებლები ძლიერ გაჭირვებულ მდგომარეობაში არიან. ყველგან უჩივიან, რომ დადგენილი ჯამაგირებით ხეირიან მასწავლებლებს ვერ შოობენ. ამ სასწავლებლებში, როგორც თქვენც მოგეხსენებათ, ისეთ საგნებსაც ასწავლიან, რომელთაც აკადემიაში არ გადიან. მაგალ. მატემატიკის და ფიზიკის მასწავლებელი უსათუოდ უნივერსიტეტში კურს დასრულებული უნდა იქნეს, აკადემიელს ამ საგნების სწავლება არ შეუძლია. აკადემიაში ამ საგნებს სრულებით არ ასწავლიან.

დეპ. მდ. ვ. ფოფხაძე. საღმრთო ისტორიის სწავლება ხომ შეუძლიათ აკადემიელებს?

ვინაიდან მღვდელმა ვ. ფოფხაძემ სიტყვაში შეეცილა თავმჯდომარის ნება-დაურთველად დეკ. ცაგარეიშვილმა აღარ გააგრძელა თვისი სიტყვა, სთხოვა დეპ. ფოფხაძემ და ზოგმა სხვებმაც დაესრულებინა სიტყვა, მაგრამ აღარა უთქვამს რა.

ერთი დეპუტატოცაგანი. რადგან მატემატიკის და

ფიზიკის მასწავლებლის ნახვა საქნელო ყოფილა, მაშ მარტო მას მოუმატოთ ჯამაგირი. ამ წინადადებაზე დათანხმდენ ყველა დეპუტატები და კრებამ დაადგინა: მიემატოს ჯამაგირი მხოლოდ მატემატიკის და ფიზიკის მასწავლებელს. ხსენებული სასწავლებლის სასარგებლოდ ათი მანეთის გადასახადი წლიურად მღვდლების საკუთრებიდან გადახდეს ყველა იმ ახალ შტატის კრებულთ, რომელი შტატებიც, გახსნილან 1892 წლიდან და ან დღეს გაიხსნებიან, და ეს გადასახადი გაგრძელდეს ათი წლის განმავლობაში: მეთვალ-ყურე ქალი დანიშნოს ორი და ჯამაგირიც მიეცესთ მათ იმ ფულებიდან, რომელნიც შემოვა ლეჩხუმის სამღვდლოებისაგან.

როცა კრებამ ეს განაჩენი უკვე დაადგინა, კრებაზე შემოვიდა ეპარქიალური საქალეზო გაბრიელის სასწავლებლის ინსპექტორი ბ. ი. სანებლიძე, რომელმაც წარმოსთქვა გრძელი სიტყვა და დაუმტკიცა სამღვდლოებას, რომ ჯამაგირების მომატება ითხოვებოდა არა მარტო მატემატიკის და ფიზიკის მასწავლებლისათვის, არამედ ზედა კლასების ყველა მასწავლებლებისათვის, რაზედაც სამღვდლოებას დაქირდება წრიურად არა უმეტეს 300 მანეთისა და ითხოვა, რომ სასწავლებლის რჩევის ასეთი მოთხოვნილება დაეკმაყოფილებია კრებას. კრებამ დაადგინა, რომ ყოველ წლობით სამას სამასი მანეთი მიეცეს რჩევას ხსენებული ხარჯებისათვის ლეჩხუმის მაზრის სამღვდლოების მიერ შემოტანილი ფულისაგან.

18 ნოემბერს დილის ცხრა საათზე შეიკრიბენ დეპუტატები. ყველაზე პირველად თავს მჯდომარემ წაიკითხა ანგარიში საეპარქიო ნივთების საწყობისა, რომელიც შედგენილი იყო ამავე საწყობის მმართველის მდ. ი. წერეთლისაგან. დაასრულა თუ არა ანგარიშის კითხვა, თავს მჯდომარე მიიქცა დეპუტატებისადმი და ჰკითხა მათ, თუ ვის სურს წაკითხულ ანგარიშის შესახებ სიტყვის თქმა.

დეპ. დეკ. დ. ღამბაშიძე, არ მჯერა, რომ რომელიმე დეპუტატს გაეგო და შეეტყო ეს ანგარიში და საქმის მდგომარეობა. ორი-სამი სიტყვა, მართალია, გასაგებია, სადაც სწერია, რომ ნივთები და ნისიები დღეს მალაზიას აქვს შვიდი ათასი მანეთის, და ვალი ექვსი ათასი მანეთისაო. ვინ არის თავსმდები, რომ ყველა ნისიები ამოიგება, ვის შეუძლია სთქვას, რომ რაც ნივთებია, ყველანი მალე გაიყიდება. ამასთან იანგარიშეთ ექვსი ათასი მანეთის სარ-

გებელიც ღ მაშინ გვითხარით, თუ რა მოგება გვრჩე-
ბიან. წარსულ წელში ვალი უფრო ნაკლები იყო, ამ
წელში კი მომატებულა. ვთხოვ თავსმჯდომარეს
მოახსენოს კრებას ამ წელში ხარჯს გარდა რა მო-
გება დარჩენია საწყობს.

თავსმჯდომარე. როგორც მმართველი განაცხა-
დებს, ხარჯებს გარდა ამ მიმდინარე წელში საწყობს
ექვსი მანეთი დარჩენია.

დეკ. დ. დამასაძე. საწყობს 6 მ. დარჩენია
მთელს წელიწადში. სწორეთ დიდი მოგებაა! მე
წარსულ წელში მოვახსენე სამღვდლოების კრებას,
რომ ჩვენ ვალს გვახვევენ თავზედ და ბოლოს შე-
იძლება სანანებლად გაგვიხდეს საქმე-თქო. ჩვენ ვით-
ხოვთ, რომ სამღვდლოება ვალისათვის არ იქმნეს
პასუხის მგებელი და ზარალი არ მიადგეს რა და თუ
ისე აწარმოებს ვინმე მაგ საქმეს და ნივთებს დაკლე-
ბულის ფასით მისცემს ეკლესიებს, დიდი მადლო-
ბელი ვიქმნებით. ის კიდევ არაფერია, რომ ექვსი
მანეთი დარჩენია წმიდა მოგება საწყობს, საქმე ის
არის, რომ ზოგიერთი ნივთები, როგორც ამბობენ,
ძვირათ იყიდება კერძო პირების მაღაზიის ნივთებთან
ფასების შედარებით. გაბრიელის სასწავლებლის გამ-
დიდრებას გვაპირდებოდენ და ერთი გროშიც არავის
მიუცია.

საწყობის მმართველმა მ. ი. წერეთელმა წარ-
მოსთქვა გრძელი სიტყვა და უმტკიდებდა კრებას,
რომ მან ძლიერ კარგად იცის ბულგალტერია, რომ
დიდი შრომა მიუღია საწყობის რიგიანად მოწყობის
და საქმის წარმოებისათვის. დღეს, სთქვა მან, მარ-
თალია, დიდი შემოსავალი საწყობს არა აქვს, მაგრამ
ბოლოს დიდი მოგება ექნება. აი, ბატონებო, ხო
ხედავთ ამ ხატებს (ამოიღო ფიქრის ოთხ-ხუთ გო-
ჯიანი ხატები, რომელზედაც ქალღმერთს დახატული
ხატებია გადაკრული). მე დავაბეჭდინე ამისთანა ხა-
ტები ხუთას-ორმოცი-ათასი. ეს მხატვრობა თითო კაპე-
იკათ გვიჯდება, ხეში ვაძლევთ სამ კაპეიკს, ასე რომ
4—5 კაპ. დაგვიჯდება. ვყიდით ორ შაურათ. აბა
იანგარიშეთ, რამდენი მოგება დაგვრჩება ჯერეთ მარ-
ტო ამ ხატებიდან?..

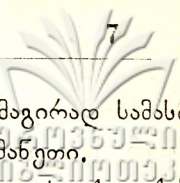
ერთი სიტყვით მ. ი. წერეთელი უმტკიცებდა
კრებას, რომ საეკლესიო საწყობის საქმე კარგად
მიდისო და ითხოვდა ორი წლის წამსახურებისათვის
საჩუქარს. დაუნიშნა თუ არა კრებამ ერთდროები-
თად საშრომი, მ. წერეთელმა მადლობა შესწირა კრებას

და გამოუცხადა, რომ მე თავს ვანებებ საწყობის,
მმართველს და ითხოვა განთავისუფლება.

დეკ. დ. დამასაძე რა აზრისაც უნდა იყოს
ჩვენზე მამა ი. წერეთელი, ჩვენ მაინც იმას ვიტყვით,
რომ იმას უკეთ შეუძლია აწარმოოს საქმე საწყობში.
ამისთვის დაუნიშნეთ მას ჯამაგირი, რასაკვირველია,
საწყობისავე შემოსავლიდგან და დადგეს საწყობის
მმართველად. თუ წერეთელმა უარი განაცხადა და
თავი მიანება საწყობს, მაშინ უნდა დარწმუნდეს
სამღვდლოება, რომ საწყობის საქმე კარგად არ
არის.

მ. ი. ივლიანე წერეთლის უარის თქმამ საწყ-
ობის მართვა გამგეობის შესახებ დიდი ლაპარაკი
გამოიწვია კრებაზე. თითქმის რამდენიმე დეპუ-
ტატმა განაცხადა, რომ ეს საწყობი სულ დახურულ-
ლი იყო. მაგრამ უმეტესობა დეპუტატებისა მსურ-
ველნი იყვნენ, რომ საწყობი არ დახურულიყო.

დეკ. მდ. ი. ტაბაძე. აგერ ამდენი ხანია, რაც
ვლაპარაკობთ შესახებ საეკლესიო ნივთების საწყო-
ბისა და კიდევ ვერ გადაგვიწყვეტია დარჩეს თუ არა
ეს ნივთების საწყობი. ჩემის ფიქრით, მიზეზი ამდენ-
იხნის ამ საგანზე ლაპარაკისა არის ის, რომ მომე-
ტებ ულ ნაწილს მ. დეპუტატებისას აკლია მსჯელო-
ბის დროს გულ წრფელობა. ზოგიერთს რაც გულში
აქვს და რასაც ფიქრობს იმის თქმა რაღაც უჭირს.
მიკვირს, თუ რისთვის უნდა იყოს ასეთე? ნუ თუ
ხათრს და მორიდებას აქ ადგილი უნდა ქონდეს?
ჩვენ, ყველა აქ მყოფნი ერთნაირი ღირსებით და
ერთნაირი უფლებით ვართ აღტურვილნი და რადგან
ეს ასეთეა მაშ სიმართლის თქმას წინ რა უდგას? მე
დარწმუნებული ვარ, რომ მომეტებულ ნაწილს დე-
პუტატებისას ამ საწყობის დახურვა გსურსთ, მაგრამ
ამის გამხელა რაღაც სამძიმოთ გირჩებათ. რასაკვირ-
ველია არავისთვის სასიამოვნო არ არის, მაგრამ რას
ვიზამთ, ნათქვამია: „ძალა აღმართს ხნავსო“. ვინც
წაკითხული ანგარიში ამ საწყობის შესახებ გულ-
დასმით მოისმინა და, ეგრეთ ვსთქვათ, კომერციული
თვლით შეხედა, ის უეჭველია შენიშნავდა, რომ
სამღვდლოებას არავითარი საფუძველი იმისა, რომ
ეს საწყობი დარჩეს, არა გვაქვს. აგერ სამი წელი-
წადია რაც ის არსებობს და არა თუ მას რაიმე
მოგება მოუცია ჩვენთვის, არამედ ასე გაშინჯეთ,
თავდაპირველად მაზე აღებული ვალის სარგებელიც
ვერ გაუსტუმრებია, როგორც ეს სამართლიანად შე-

ნიშნა მ. დოლაბერიძემ, ასე რომ დღეს რაც მასში ნივთებია ის რომ გავანაღლოთ, ამით შეიძლება მართო თავნი ვალი გავისტუმროთ, ხოლო რაც შეეხება სარგებელს, რომელიც ამ ვალს ერგება, ის საიდგან უნდა მიეცეს. ამაზე პასუხის მომცემი არავინაა. ჩემის ფიქრით, თუმცა ამის თქმას ბევრი უკიდურესობად მიიღებს, მაგრამ მაინც ვიტყვი, უმჯობესია ეს საწყობი დღესვე დაიხუროს, რომ მისი წყალობით მოხვეული ვალი ბოლოს უფრო სამწუხაროთ არ დაგვირჩეს ვინემ დღეს (ზოგიერთი დეპუტატები ხმა მალლა ყვირიან: არ შეიძლება დახურვა, საწყობი უნდა გვექნეს). კარგი, დახურვა თუ არ შეიძლება აბა ამის წამალიც ეს არის: აიღეთ და რაც სანთლის შოგებიდან გრჩებათ ამ საწყობს მოახმარეთ, როგორც სურს ზოგიერთებს, და მაშინ, იმედია, რომ ერთის მაგიერ ორივეს დახურავთ: ნივთების საწყობსაც და სანთლის ქარხანასაც.

თავსმჯდომარე. მამანო დეპუტატო! ცხადათ სჩანს, რომ საწყობის დახურვა უმეტესობას არა სურს. წერეთელმა უარი განაცხადა. ეხლა მეტი აღარაფერი დაგვრჩენია, ჩვენ მივსცეთ წინადადება პირველად ქალაქის სამღვდლოებს და შევიტყოთ, თუ ვინ ისურვებს საწყობის მმართველ-გამგეობას და თუ ქალაქის სამღვდლოებაში არავინ აღმოჩნდება, შემდეგ სოფლის სამღვდლოთაგანს შევეკითხოთ.

დ. პ. ბ. ს. ნემსაწყვრადე. ძლიერ მიკვირს, რომ როცა რაიმე მსჯელობა ჩამოვარდება რაიმე თანამდებობის მიღების შესახებ, საზოგადოდ ასეა მიღებული, ვითომ ქალაქის მღვდელი უკეთესი უნდა იყოს სოფლისაზე, მე უნდა მოვასწავლო კრებას, რომ...

(თავსმჯდომარე არ აძლევს ნებას სიტყვა განაგრძოს).

დ. დ. ღამბაშიძე. რიგი და კანონიერი იქნება ჩვენ ჯამაგირი დაუნიშნოთ მმართველს და საწყობში მჯდომს. ამას გარდა ვინც იქნება მმართველი, პასუხის მგებელი იქმნეს პირადათ საწყობის ზარალზე და ეს უურნალშიაც იქმნეს გატარებული, ამის გადაწყვეტის შემდეგ ვინც გნებავთ, ის დააყენეთ. გონივრულათ თუ აწარმოებენ საქმეს და ყველანი თანაგრძნობით მოეკიდებიან საქმეს, იმედია, რომ საწყობიც სარგებლობას მოუტანს და თუ ასე არ წავა საქმე, სამღვდლოება მაინც პასუხის მგებელი არ იქნება სხვისი შეცთობისათვის და ესეც მოგებათ უნდა ჩავაგდოთ.

კრებამ მმართველს დაუნიშნა ჯამაგირად სამასი მანეთი და საწყობში მჯდომს ორასი მანეთი.

შემდეგ მამა თავსმჯდომარე შეეკითხა ქალაქის სამღვდლოებს, რომელნიც, თითქმის, ყველანი კრებაზე იყვნენ, მაგრამ არც ერთმა არ განაცხადა თანხმობა იმ პირობით საწყობის მმართველ-გამგეობაზე. ამ უარის თქმამაც ყველა დეპუტატები დაალონა და სთხოვეს დეკანოზს დავით ღამბაშიძეს, რომ მიეღო საწყობის მმართველ-გამგეობა თავის თავზე. დეკ. დ. ღამბაშიძემ მოახსენა კრებას, რომ იგი მზათ არის ყოველს შემთხვევაში დაეხმაროს სამღვდლოებს, რომ ის 1886 წლიდან ამისთანა საწყობების დაარსების შესახებ ბევრს წერდა და ბევრ სასარგებლო რჩევას აძლევდა სამღვდლოებს, თუმცა ზოგიერთი პირები ამ სასარგებლო რჩევების აღსრულებაში ხელს უშლიდნენ, თვითონ არა შეეძლოთ რა და სხვასაც აბრკოლებდნენ. მე სამღვდლოების თხოვნას, სთქვა ღამბაშიძემ, უარს არა ვყოფ და საზოგადოებასაც არა ვითარ ვალს არ მივაყენებ იმ პირობით, რომ დღევანდლამდის აღებულ ვალს ძველი გამგეობის ნაყიდმა ნივთებმა ლ ძველმა გამგეობამ აგონ პასუხი ლ საწყობის ჩაბარების შემდეგ აღებული ვალისაგან ან საწყობის ზარალისაგან სამღვდლოება უზრუნველი იქმნება. მე ვსთხოვ კრებას დანიშნოს კამიტეტი მღვდლები ვ. დოლაბერიძის, მ. ს. ლეკვეიშვილის და ა. გერსამიასგან, რომელთა თანადასწრებით ჩამბარდეს ნივთები ანგარიშით.

კრებამ ერთხმად აღირჩია საწყობის მმართველად და გამგებელად დეკ. დ. ღამბაშიძე. კრება გადიდა 19 ნოემბრისათვის.

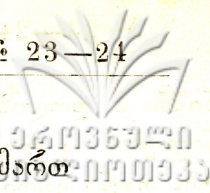
ერთი დეპუტატთაგანი

წმინდი რედაქტორთან უწყანიდან.

პატივცემულო, მამო დეკანოზო დავით!

ვიცი, თუ რა დიდათ სასიამოვნოა ჩვენი შეგნებული საზოგადოებისათვის უმაღლესი სწავლა განათლების მექონ სასულიერო პირთა შორომატება, — ვიცი, აგრეთვე, როგორი სიხარულით ეგებებოდით თქვენ და თქვენი პირით მთელი ჩვენი სამღვდლო-

ება მ. მ. ლეონიდის, დიმიტრის, კირიონის და ამას წინათ, დავითის (ევთ. კაჭახიძის) ბერათ აღკვეცას... ამისათვის ვისწრაფი ვაცნობო პატივ-ცემულ «მწყემსის» მკითხველებს ერთი ფრთად სასიხარულო ამბავი, რომელიც ჭეშმარიტად ამართლებს იმ აზრს, რომ ეს უკანასკნელი ათი წელი საქართველოს ეკლესიის ცხოვრებაში შავი სამღვდლოების განახლების ხანათ უნდა ჩაითვალოს.

რომ ქართველებს მტკიცე სარწმუნოება ქრისტესი და მართლ-მადიდებელი ეკლესიის პატივისცემა არც ისე გაქრობიათ გულში, როგორც ეს ზოგიერთ „ერებს“ ეგონათ,—ამის უტყუარ მაგალითს, ზემო აღნიშნულ პირთ გარდა, წარმოგვიდგენს კიდევ მ. ბესარიონ ხელაია, რომელიც წელს ჩვენთან ერთად მიიღეს ყაზანის აკადემიაში. ამის გარდაწყვეტილება სინოდისაგან 31-ს ოქტომბერს მოგვივიდა.

მ. ბესარიონს თბილისის სემინარია დაუმთავრებია 1835 ში მეორე შევირდათ, მერე მღვდლათ კურთხებულა და წლამდე სოხუმის საკათედრო ტაძრის კანდელაკათ ყოფილა. ამ ოთხი წლის წინათ იგი დამქვრივებულა და ხელზე დარჩენია ობლათ სამი შვილი. საბედლოთ მ. ბესარიონს მამა (მღვდელია) ცოცხალი ყავს და სწორეთ ამ გარემოებას შეუწყვია მისთვის ხელი, თორემ, შეიძლება, ვერც კი გაებედნა ყმაწვილების დატოვება. დღეს იგი სულ 31 წლისაა, და დიდათ საკვირველია და ამასთანავე ქების ღირსი, რომ კიდევ შერჩენია სწავლის სურვილი და ენერჯია.

ამის მაგალითი რუსეთის სამღვდლოებაში იშვიათი არაა: ბევრი ცოლ-შვილიანი მღვდლებიც შემოდიან აკადემიაში და კურსის დასრულებამდე აქვე ცხოვრობენ ოჯახობით საკუთარ ბინაზე. ჩვენში კი მ. ბესარიონი პირველ მაგალითათ უნდა ჩაითვალოს.

ვისურვებთ, სხვა ჩვენ ახალ გაზდა მქვრივ მღვდლებსაც ნიებაძოსთ მ. ბესარიონის მაგალითისთვი და არ დაზარებოდესთ უმადლესი სწავლის მიღება სამშობლო ეკლესიის სამსახუროდ და სასახელოთ შეიძლება ზოგიერთებს მისაღება ევზამენების სიძნელე აფიქრებდეს. მაგრამ, როგორც ეს ჩვენ უკვე გამოცდილებით ვიცით, ამ მხრით მათ, თითქმის, არავითარი დაბრკოლება არ ექნებათ: ევზამენების დატკრა, მეტადრე მღვდლებისათვის, აქ ძალიან ადვილია. თუთ მ. ბესარიონი კი უეგზამენოთ მიიღეს უწმ. სინოდის ვანკარგულებით.

ს. ვორვაძე.

წერილი რედაქციის მიმართ

მ. რ! თქვენგან მუქთად გამოგზავნილი ჟურნალისათვის დიდს მადლობას გწირავთ და რაც შეიძლება ვეცდები „მწყემსი“-ს საშვალეებით დავსთესო ხალხის გულსა და გონებაში სარწმუნოება და ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობა. მართალი ბრძანებაა, რომ აქ ხალხი ძლიერ მოკლებულია ყოველ გვარ საუბრებს და საკითხავებს, მაგრამ მე, როგორც სოფლის მწერალი ვეცდები განუმარტო ხალხს ჟურნალ „მწყემსში“ მოთავსებული საუბრები. მე ეხლა დარწმუნებული ვარ, რომ ხშირი ქადაგება კარგზე გინა ცუდ საქმეზე ადამიანს ბუნებას გამოუცვლის, ვგრეცა ვგონებ, რომ „მწყემსი“-ს კითხვამ დაბადა ჩემში უფრო მტკიცე სარწმუნოება და დაგმო ბოროტი. ეგებ იკითხოს ვინმემ, მე სიცრუით ვწერ, მაგრამ ღმერთმა იცოდეს და ჩემმა სარწმუნოებამ. მე ჩემის მხრით ვსთხოვ სულიერ მამებთ, ვისაც ახლოს ახლავს სოფლის სასამართლოები, ოდეს ჟურნალს წაიკითხავენ სანათხოვროდ მიაწოდონ სოფლის მწერლებს, რომ იმათაც წაუკითხონ ხალხს და ამნაირად გაავრცელოთ ხალხში სწავლა კეთილ ზნეობაზე და სარწმუნოებაზე.

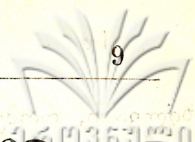
გორდელი მწერალი გიორგი თ.

ბ მ რ ს დ ა ვ ი თ ს

(ევ. კაჭახიძეს)

წინ მიღევს, ძმაო, შენი უსტარი, ვსცანი ყოველი, რაც მოგეწერა, წადი, ბართო, მასაც უთხ რი, აღსრულდა რაც იმ თავით მეწერა. სოფელი, მისი სიტკბო სიმწარე, მსოფლიო ზრუნვა და ქვეყნის ვალი, მის სიხარული, მის შვება-ლხენა ყველა დავსტოვე, ვით წარმავალი. უარ ვყავ ხორცთან ნათესაობა, უარ ვყავ ყოველი თვისი და ტომი,

უარგყავ თავი და ჩემი ნება
 და ცოცხლოვ მკვდრებთან ვიქმენ წილ-მხლომი!“
 სული სწუხს, მიძრწის, ფუჭია ყველა
 შენმან ქცევამან ეს მომაგონა,
 უმწარ-უტკბილო ტანჯვა-გრძნობანი
 კვლავ ამეშალა და დამაღონა.
 ხმამ შენგან სოფლის ვადგომისამან,
 ვით თვით ამ სოფლის გამოცანამა,
 თრთის გული, როგორც წყალში მზის სხივი,
 და თვალნი ცხარე ცრემლმა დანამა.
 ვკითხულობ წეროლს მეორ-მესამედ,
 მაგრამ ვერ ვეწყვე მე მაგ აზრს ვერა,
 რა მემართება, ნეტა რა მესმის,
 ჭკვასა სწამს, მაგრამ გულს არა სჯერა!
 ო, აუხსნელო, მიზეზთა თავო,
 შენს მიმოქცევა მიწყვი ტრიალსა,
 ვის რა მოგველის, ვის თავს რა არი,
 ბედი გვიმზადებს, ვის რა საგზალსა!
 ეგ არის მაშა, გათავდა ყველა,
 ყველა გარდახდა წარსულ დღესავით,
 ველარ ვიხილავ ჩემსა ექვთიმეს,
 უნდა გეძახო «მამაო დავით».
 ძნელ-არს სხვაობა და მოსაგონრად
 გავლილ-ნახული მთლად ნამყო ჩვენი
 გულში დამრჩება სამარადისოდ,
 ახ, ისევ ჩვენი წარსულნი დღენი!
 მაგრამ რას მარგებს, რად მინდა ოხვრა,
 როს ქვეყნად სწყდება საქმე ზეცისა,
 იყოს რაც არა, მშკობი სხვა არა,
 ბრძანება იქმნას მალალის ღვთისა.
 და შენც გამხნევი, შავს მაზარასთან
 ძალიც გარდიცი მოთმინებისა,
 მარჯვნით აიღე ჯვარი ქრისტესი,
 მარცხნით დათმობა საწუთროისა.
 შენგან არჩეულ საძნელო გზასა
 გასწი, პირ-სწორად და მხნედ იარე,
 სული განაძღე ციურის მადლით,
 ხორცი ხორციელით დაამშობე.
 საფათერაკო, მანეთ ცთუნება
 ბევრი გდევს ეხლა და იმღვიძარე,
 და მაგალითად, გზისა ლამპარად
 ქრისტეს დიადი სახე იმძღვარე.
 ფიქრად დაიღე ის საუკუნო.
 სააქაოსი იყავ კრძალული,
 გონება მუდამ ზენადმი გეპყრას,
 ღვთის სიყვარულით მთლად გამსჭვალული.

ნამორაძე

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სასწამუნოებასა და კეთილ-ზნეობაზე

ხმა მოქალაქისა საგზუსოსადმი.

როგორ უნდა მოგაქცეთ, რომ გვაქვანდეს მშვიდობა.

საუბარი ეთიმოთიმბე.

მშვიდობა თქვენთანა (იოან. 20, 21).

იესო ქრისტეს განხორციელების და სიკვდილის ნაყოფი იყო მშვიდობა. იმ დროს, როცა მაცხოვარი იშვა ყოვლად წმიდა მარიამისაგან, ანგელოსებმა გვაუწყეს რა მაცხოვრის დაბადება, ამავე დროს გვახარეს კაცთა მშვიდობა და სათნოება. აღსდგა თუ არა მკვდრეთით ქრისტე, რომელმაც თავისი სისხლით შეარიგა ცა და ქვეყანა, მაშინვე გაჩნდა იგი თავის მოწაფეთა შორის, რათა ეუწყებია და მიენიჭებია მათთვის მშვიდობა: «მშვიდობა თქვენთანა!» რქვა მათ მაცხოვარმა. მოციქულების ყველა ეპისტოლეები მორწმუნეთადმი იწყებიან და თავდებიან მშვიდობის სურვილით. „და მშვიდობამან ღვთისამან, იტყვის წმიდა პავლე მოციქული, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, შეზღუდენინ გულნი თქვენი და გონებანი თქვენი ქრისტე იესოს მიერ» (ფილ. 4, 7),

მე მრწამს, შეიღწო ჩემნო საყვარელნო, რომ თქვენ უკვე იგემეთ ეს დაუფასებელი ღვთის მადლი, როცა შეუერთდით ღმერთს, და როცა მიიღეთ მშვიდობა ქრისტეს სიყვარულის საიდუმლოში. მაშ დაიკვეთთ ეს უმშვენიერესი მშვიდობა, მშვიდობა თქვენი სულისა, თქვენი გულის სავსება, სიხარული თქვენი სულისა, ბედნიერება თქვენი ცხოვრებისა, და ამისათვის საპუდამოთ დაინერგეთ თქვენს ხსოვნაში ეს სამი რჩევა, რომელსაც მე დღეს გარდმოგცემთ თქვენ. პირველად, ნუ შეღიხართ იმ სააქმეების გან-

ხილვაში, რომელიც თქვენ არ გეხებოდა, ნურც იმათ ცხოვრების განხილვაში, რომელთა მოქმედებისათვის პასუხის მგებელნი არა ხართ, და მოთმინებით აიტანეთ ყოველივე უბედურება, რომლის წინააღმდეგობა არ შეგიძლიათ. მეორეთ, ნუ გაცხარდებით, თუ თქვენზე თქვეს ან იფიქრეს რამე; დაე, რაც უნდათ, ის იფიქრონ და სთქვან, შენი სინდისი თუ წმიდაა. მესამედ, ყოველთვის იქონიეთ წმიდა სინდისი, და ისე იცხოვრეთ, რომ ყოველთვის მზათ იყოთ უშიშრად შეხედეთ სიკვდილს. თუ თქვენ სისწორით აასრულებთ ამ სამ რჩევას, მაშინ გექნებათ მშვიდობა ღმერთთან, კაცთან და თვის შორისაც.

I. პირველივე

პირველად, ნუ სწუხართ იმ საქმეებზე, რომელიც თქვენ პირ-და-პირ არ გეხებათ, და ნურც მათი ყოფა-ქცევა გაწუხებთ, რომელთა გულისათვის თქვენ პასუხს არ აგებთ, და მოთმინებით აიტანეთ ის, რისიც წინააღმდეგობა არ შეგიძლიათ. თითოეული ჩვენგანი უპირველეს ვალდებულია იზრუნოს თავის თავზე, და შემდეგ უნდა სტიროდეთ ღვთის წინაშე იმ ცოდვებისა და შეცდომების ხილვაზე, რომელიც ჩვენ თვალ-წინ მრავლდებიან და მთელ კაცობრიობას ედება. ჩვენ უნდა ვცდილობდეთ როგორც ჩვენი თავისთვის, ისე ცოდვილთათვისაც, რომ უფალმა გვაპატიოს ცოდვები როგორც ჩვენ, ისე სხვა ცოდვილებსაც. ეს არის გულ-მოდგინება, რომელსაც გვასწავებს ჩვენ სიყვარული, რომელთანაც განუყრელად დაკავშირებულია იგი. ჩვენ ვართ წევრნი იესო ქრისტესი და ჩვენ ვიქნებით მომაკვდავი წევრნი, თუ ვერ ვიგრძობთ იმ შეურაცხებათ, რომელთაც ქრისტე ყოველ ღვე ითმენს თავის საიდუმლო სხეულში.

დღე მამა ვალდებული არიან ფიცხელი ყურადღება იქონიონ თავიანთი შვილების და შინაურების ყოფა-ქცევაზე, ამაზე უფრო კანონიერი და სამართლიანი არაფერია, და ეს არის მშობლების პირდაპირი მოვალეობა. მღვდელი ვალდებულია ყური უგდოს თავის სამწყსოს; სახელმწიფო და სამხედრო კაცი ცდილობს დაიცვას კეთილ-წესიერება ყოველივე რაში, რაც კი მას ექვემდებარება, ამის წინააღმდეგ არაფრის თქმა არ შეიძლება: ისინი ამისათვის არიან დადგენილნი, და თუ იგინი ამას არ აღასრულებენ, მაშინ იქნებიან საზოგადო მპარავნი, რომელიც უკანონოდ სარგებლობენ იმ ჯამაგირით, რომელიც მათ ეძლევათ მათი სამსახურისათვის; ჯამაგირი, რომელიც დანიშნულია რაიმე თანამდებობისათვის, ეკუთვნის მხოლოდ მათ, რომელნიც ასრულებენ თავიანთ თანამდებობას. ყოველი კაცი სიყვარულისა გამო ვალდებულია მისცეს სხვას რჩევა, რომელიც კი მისთვის სასარგებლოდ მიაჩნია: ამაზე უკეთესი არაფერი იქნება; ეს კეთილი საქმეა, და სახარებაც ამას გვიჩვენებს ყველას.

როცა კაცი მთელი ღვე იმას მეცადინობს, რაც მას სრულებით არ შეეხება; როცა იგი ავრცელებს, ლაპარაკობს და ხან კიდევ იგონებს სხვა-და-სხვა ამბებს; როცა დილიდან საღამომდე ლაპარაკობს და ზრუნავს მხოლოდ იმაზე, რომ შეიტყოს, რას აკეთებს ან რა უნდა გააკეთოს ვინმემ; როცა იგი შედის სხვისი ოჯახის და საქმეების განხილვაში, რომელიც მას სრულებით არ შეეხება და არც არავინ კითხავს რასმეს მათ, როცა სურს ყოველივე შეიტყოს, და მზად არის ილაპარაკოს სახელმწიფო და საეკლესიო საქმეების შესახებ და იმ პირთა შესახებაც, რომელნიც ამ საქმეებს განაგებენ; როცა კაცი აქებს, აძაგებს, ძრახავს ყველა თავის შეხედულებათ; მერწმუნეთ, რომ ამისთანა პირნი არც თავათ არიან მოსვენებულნი და არც სხვას ასვენებენ, იგინი მავნებელნი არიან საზოგადოებისათვის, და ამიტომ ღირსნი არიან სასჯელისა წინაშე ღვთისა და კაცისა, და არას დროს არ ექნებათ მშვიდობა და მოსვენება, როგორც თვის შორის ისე სხვებთან.

შვილო ჩემო! რაზე სწუხარ! უკეთესია შენ ოჯახურ საქმეებს მოჰკიდო ხელი და მტკიცედ აღასრულო შენი მოვალეობა, რისთვისაც შენ ანგარიში უნდა მისცე ღმერთს; ნუ სწუხარ ისეთ საქმეებზე, რომელიც შენ არ გეხებოდა; თავი დაანებე ქვეყნიერებას, მას განაგებს მოწყალე ღმერთი და შენ შენით ვერაფერს შეცვლი. შენ ვერას გზით ვერ მოისვენებ, თუ იმას მოისურვებ, რაც წინააღმდეგია ღვთისთვის, ან იმას არ ინდომებ, რაც ღმერთსა სურს. ღმერთს სურს, რომ შენ იყო ღირსი, ავადმყოფი, სუსტი, უბედურებასა და მწუხარებაში და შენც არ უნდა გახდე ამისი წინააღმდეგი. რაც უნდა ეწინააღმდეგო ყოველივე ამაებს, ვერას გახდები შენი ნებით, რომელიც ამ შემთხვევაში წინააღმდეგია ღვთის ნებისა, შენი მოქმედებით მხოლოდ თავს შეიწუხებ და სხვას კი ვერას გახდები.

ვთქვათ, თქვენ გყავთ ცოლი, ქმარი, შვილები,

მეზობლები ცუდი ზნისანი, რომელთა გასწორება არ შეიძლება და, თქვენი აზრით უნიკონიკ. მოიქმედეთ ყოველივე, რაც თქვენის მხრით შესაძლებელია, რომ იგინი მოარჯულოთ და ჭკუაზე მოიყვანოთ. მაგრამ როცა დაინახოთ, რომ თქვენი შრომა უსარგებლოდ რჩება მათთვის, მოსვენებით იყავით. შენ თვალ წინ გაქვს ნივთი, რომელიც შენთვის უსიამოვნოა. ჩუმათ იყავი, როცა არაფრის, გაკეთება არ შეგიძლია, და როცა ამისათვის არც პასუხს აგებ. ვინც ცუდს მოიქმედებს, იმას შეემთხვევა ცუდი; რაც შენ არ მოგწონს, ის უფრო მომეტებულად უსიამოვნოა ღვთისათვის; მაგრამ ღმერთი ითმენს ამას; შენ არც უბრძნესი და არც მომეტებული შემძლე ხარ ღმერთზე; შენც აგრეთვე მოითბინე; მოარიდე თვალი და ყური ყოველივეს, რაც შენ არ შეგეხება, და მაშინ შენ იცხოვრებ მოსვენებით, თუ მეორეს მხრით თავს არ შეიწუხებ იმით, თუ რას ფიქრობენ და ან რას ლაპარაკობენ სხვები შენზე.

II.

იზრუნე კეთილი სახელის მოპოებისათვის, ვინაიდან კეთილი სახელი უძვირფასესია ათას გვარ ღიდ ქონებაზე, ამბობს ბრძენი ძე ზირაქისა (41, 15). ამიტომ იმეცადინე მოიპოვო კეთილი სახელი შენი წოდების მოვალეობათა მტკიცე აღსრულებით, რომელშიაც შენ ჩაგაყენა ღვთის განგებულებამ, და წყნარი ყოფაქცევით, არა იმიტომ, რომ მოიპოვო პატივის ცემა კაცთაგან, არამედ იმიტომ, რომ ასიამოვნო ღმერთს, მისცე კეთილი მაგალითი მოყვას, გაავრცელო სწავლა იესო ქრისტესი, რომლის მოწაფე და წევრი ხარ შენ, გაავრცელო მისი წმიდა სახელი და შენი სახელიც კეთილ მოსაგონებელი იქნეს კაცთა შორის. ამის შემდეგ ნუ ზრუნავ მასზე, თუ შენზე რას ფიქრობენ და ან რას ლაპარაკობენ.

უდიდესი მტერი ჩვენი მშვიდობიანობისა არის ჩვენი მედიღურობა და ჩვენი თავ-მოყვარება. ეს სულელური თავის სიყვარული არის უმთავრესი წყარო ყოველივე ჩვენი მოუსვენარობისა. ჩვენ ვემზგავსებით იმ დედებს, რომელნიც ეფერებიან თავიანთ შვილებს, სურთ, რომ მათ შვილებზე სხვებიც ისეთივე კარგი შეხედულებისა და აზრისანი იყვნენ, როგორც თვითონ არიან; აბა ერთი ვინმე შეეხოს მათ; მაშინ ნახეთ, რა მოხდეს. ასევე ვიქცევით ჩვენ ჩვენი თავის შესახებაც. ჩვენ გვსურს, რომ მთელმა ქვეყანამ ჩვენზე კარგი ილაპარაკოს, რომ ყოველი

კაცი ჩვენ გვაქვდეს და გვადიდებდეს, ჩვენ მეტისმეტად სათუთნი და მგრძობიარე ვართ; მცირე ქებაც კი ესიამოვნება ჩვენს გულს; ერთი უბრალო ცუდი სიტყვა გვაბრაზებს. უბრალო შეურაცხებას მოთბინებიდან გამოვყავართ. თუ ჩვენ ასეთი სიყვარულობით მოვექცით ჩვენს თავს, ვერასოდეს სულიერ მშვიდობას ვერ მოვიპოვებთ.

რაც უნდა სრული იყო შენ, შენში მაინც კიდევ დარჩება რაიმე ნაკლულევანება, რაიმე სისუსტე, მიტომ რომ მხოლოდ ერთი ღმერთია სრული. ყოველთვის გამოჩნდებიან ისეთი კაცები, რომელნიც შენიშნავენ შენს ნაკლულევანებათა და გამოაქვეყნებენ მათ; რაც უნდა კარგად მოიქცე, საზოგადოებაში მაინც გამოჩნდებიან ისეთები, რომელთაც შენ არ მოეწონები. ისინი მონახვენ შენში სასაცილო მხარეებს, რომელნიც შენში სრულებით არ მოიპოვება; ისეთ რამეებს მოგაწერენ, რომელიც შენ ფიქრადაც კი არ მოგსვლია. რაც უნდა კარგად მოიქცე და რაც უნდა კარგი ილაპარაკო, ვერას დროს ვერ ასიამოვნებ მთელს ქვეყანას, და თუ შენ დიდის ყურადღებით ადევნებ თვალ-ყურს მას, თუ რას ფიქრობენ და ან რას ლაპარაკობენ შენზე, ვერას დროს ვერ მოისვენებ.

ერთი მითხარი, რა გემატება შენ, როცა შენზე სხვები ლაპარაკობენ კარგს ანუ ცუდს? ამით შენ ან რა გემატება და ან რა გაკლდება? შენ ისევე ის დარჩები, რაც იყავ ღვთის წინაშე; იმან უწყის შენი გულის პასუხი, იგი იქნება შენი მსაჯული, ხალხი რომ ისე გიცნობდეს შენ, როგორც ღმერთი, მაშინ ზოგი უფრო ნაკლებად იტყოდა შენზე კარგს, და ზოგი უფრო ბევრ ცუდს. მოწყალეო იესო! რანი ვართ ჩვენ, და ან რა გვაქვს ჩვენ თავად! სიბოროტე, გარყვნილება, სიცრუე, და ცოდვა. ძმანო ჩემნო, ქება ანუ ლანძღვა არის მცირე ქარი, ანუ სუსტი ხმაურობა; ამავით არც ერთი თმა არ ჩამოვარდება ჩვენი თავიდან და არც სიმაღლე მოემატება ჩვენს ტანს. კარგად მოიქეცით და ნება მიეცით სხვებს ილაპარაკონ: ეს არის ერთად ერთი საშუალება, რომ მოსვენებით იქნეთ და გაქვდეთ მშვიდობა.

«რამეთუ მოჰკვდით», იტყვის წმიდა პავლე მოციქული, და «ცხოვრება თქვენი დაფარულ არს ქრისტეთურთ ღმრთისა თანა» (კოლას. 3, 3). მშვენიერი სიტყვაა! შეხედეთ მიცვალებულ კაცს: გინდა აქეთ იგი, გინდა ლანძღეთ, გინდა მიეფარისეველეთ,

რაც გინდ აგინეთ იგი, ის არც გაწითლდება და გაყვითლდება, არც გაინძრება. ჭეშმარიტი ქრისტიანე არის მკვლარი კაცი, ე. ი. ის ყურადღებას არ აქცევს კაცთა სიტყვას და მსჯელობას, თითქო მკვლარი იყოს იგი. მოწყალეო მაცხოვარო ჩემო! რამდენათ შორს ვართ ჩვენ ქრისტიანულ სისრულისაგან. მოსპე ჩვენში თავ-მოყვარება, რომელიც ჩვენ გვლუპავს; შენი მოწყალებით დააცხვრე ჩვენი გულ-მოსულობა; ვინაიდან ვუწყით, რომ როცა შევიქნებით შენებ წყნარი, მხოლოდ მაშინ მოვიპოვებთ მოსვენებას და სულიერ მშვიდობას. აი ასე, ძმანო ჩემნო საყვარელნო, ჩვენ მოვიპოვებთ მშვიდობას, როცა განვეშორებით ყოველივე მას, რაც ჩვენ გარს გვარტყია.

აღკრძალული არ არის შევიკრიბოთ სიმდიდრე, მხოლოდ ჩვენ უსამართლოება არავის უნდა უყოს; ცოდვა არ არის, ვისარგებლოთ მით, რაც ღმერთმა მოგვცა ჩვენ, მხოლოდ ესეები ბოროტად არ უნდა მოვიხმაროთ; მაგრამ თუმცა თქვენი გული და გონება მუდამ ამ სიმდიდრეზე იფიქრებს, მაშინ ეს უბედური გული არას ღროს არ იქნება მოსვენებული; მაშინ მუდამ იმაზე იზრუნავთ, რომ მოიპოვოთ ანუ კიდევ უფრო ბევრი შეიძინოთ სიმდიდრე, რომელიც თქვენ შეიყვარეთ და მუდამ კანკალებთ, რომ ეს სიმდიდრე ხელიდან არ გამოგეცალოთ; თქვენ თავზარი გეცემათ და სასოწარკვეთილებაში ვარდებით, თუ ვინცობაა ღვთის განგებულებამ მოგაკლოთ თქვენ ეს სიმდიდრე, და განა ამაებს ჩვენ ყოველ დღე ვერ ვხედავთ?

ესევე შეიძლება ითქვას, როცა ჩვენ მეტის-მეტად ვუახლოვდებით ჩვენს მეგობრებს და ნათესავებს, როცა ეს ჩვენი დაახლოება ღვთის სასიამოვნო არ არის; ჩვენ მზად ვართ მათთვის თავი გამოვიდვათ, ვერვით მათ საქმეებში; რამდენი ცოდვა წამოდგება მეგობრობისაგან! როცა მეგობრებს ვკარგავთ, უნუ-გეშო მდგომარეობაში ვარდებით. შვილნო ჩემნო საყვარელნო, გვიყვარდეს ყველანი მარტო იესო ქრისტესათვის, მას მხოლოდ შეუერთდეთ; ვისარგებლოთ ამ ქვეყნის სიკეთით და ყოველთვის მზათ ვიქნეთ მსხვერპლათ შევსწიროთ ღმერთს ჩვენი ქონება, ჩვენი ტანმრთელობა, ჩვენი მეგობრები, ჩვენი ოჯახი და, თუ მისთვის სასიამოვნო იქნება, ისე გამოვეთხოვოთ ყოველივე ამაებს, თითქო ჩვენთვის გაეხადათ ტანთ-საცმელი და არა ისე, თითქო ჩვენ

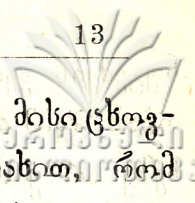
ვინმე ტყავს გვაძრობდეს. მაშინ მხოლოდ დიდ უბედურებათა შინაც ვიტყვიტ წმ. იობთან ერთად: უფალმა მომცა, უფალმა წაიღო, იყოს სახელი მისი კურთხეულ (1, 21)“. მაშინ, რაც უნდა შეგვემთხვეს, ჩვენ არ დავკარგავთ მშვიდობიანობას და სულიერ სიმშვიდეს, თუ კი სინდისი წმიდა გვექნება.

III.

მხოლოდ ერთად-ერთ სინდის შეუძლია დაარღვიოს ჩვენი მშვიდობა, როცა იგი (სინდისი) შებლალულია ცოდვებით. როგორც გულის სიმშვიდე არის თანამოგზაური ღვთის მადლისა, რომელიც ჩვენ წმიდა-გვეყვას და გვაერთებს იესო ქრისტესთან; აგრეთვე შეშფოთება და სინდისის წერტა იწყება ცოდვის ჩადენის შემდეგ, რომელიც გვაშორებს ჩვენ ღვთის მადლს და იესო ქრისტეს შვილო ჩემო! ვიდრემდის შენ იქნები მონა ცოდვისა, მანობამდე რაც უნდა მოიქმედო, მაინც არ გექნება გული და სინდისი მოსვენებული. შენ შეგიძლია გაერთო და ხან-და-ხან სრულებით დაივიწყო ის უბედური მდგომარეობა, რომელშიაც შენ ხარ, მაგრამ ვერას ღროს ვერ დაახუმებ სინდისის მხილებას; ის მაინც არ მოგასვენებს შენ. ვთქვაო, შენ მოსვენებით იძინებ. მაგრამ რომ გადაიცივალო ამ ძილის ღროს? შენ ემზადები სამგზავროდ; მაგრამ გზაზე რომ დაიღუბო? ან მეხი დაგეცეს და ან მდინარეში სადმე დაიღუბო? შენ იცი, შენ გრძნობ, თუ როგორ გაწუხებს შენ სინდისი, როცა ეკკლესიაში შედიხარ. გული გიცემს, ყვითლდები, განსაკუთრებით მაშინ, როცა მწყემსი გამოდის საქადაგებლად. რამდენათაც მეტად შეწუხდები და დაუკვირდები შენს თავს, იმდენად უფრო ჩავარდები გონში და აცილდები ცოდვებს და მოიპოვებ მშვიდობას. ამაზე შენც დამეთანხმები, რომ ეს ასეა.

მაშ, შვილნო ჩემნო, დავემორჩილოთ იესო ქრისტეს, შეუერთდეთ მას; ვიქონიოთ ყოველთვის წმიდა სინდისი, და ჩვენ მოვიპოვებთ მშვიდობას, რომელიც არის ნაყოფი წმიდა ცხოვრებისა, შენ მოიპოვებ შინაგან სიმშვიდეს, სულიერ მოსვენებას, რომელსაც ვერ მოგვეცემს ჩვენ მთელი ქვეყანა თავისი სიკეთით და სიამოყნებით.

ტბილო იესო! მე შენს გარეშე მოვეძებნიდი მშვიდობას, რომელიც მხოლოდ შენ შეგიძლია მომანიჭო. მრამანიქე შენი მადლი, რომ ეს მშვიდობა ვეძიო ჩემი მოვალეობის მტკიცედ აღსრულებაში,

კეთილი საქმეების მოქმედებასა და მოთმინებაში. დაე, ჩემი სული ნუ შესწუხდება იმით, რაშიაც მე პასუხი არ უნდა მივსცე ღმერთს. ნუ შემაწუხებს მე ნურც სხვისი სიტყვა და მსჯელობა, დაე, ვისაც რა უნდა, ისა თქვას ჩემზე, მხოლოდ მე ვისმენდე შენს სიტყვას და მეშინოდეს შენი მსჯავრის და დავემორჩილო შენს წმიდა ნებას და დავემორჩილო მათ, რომელნიც შენ დააყენე ჩემ უფროსებად და ვეპყრობოდე მშვიდობიანად მათ, რომელნიც ჩემ ხელ-ქვეშე არიან, რომ ამით შევიყვარო და პატივი ვსცე ყოველ კაცს. ჩემი გული, რომელიც შენდამი ილტვის, იქმნეს შენი მორწმუნე, რომ ამით მოიპოვოს სიტკბოება იმ მშვიდობისა, რომლის გარეშე არა არს ჭეშმარიტი ბედნიერება ქვეყანაზე, და რომელიც არის სახე საუკუნო მოსვენებისა, რომელიც მომზადებულია შენგან ცათა შინა მართალთათვის. ამინ.

იოსოჲ ჰრისტოს სახის მნიშვნელობა.

არავინ მოვიდეს მამისა გარნა ჩემ მიერ (იოან. 14, 6).

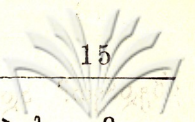
ბუდმივი ცხოველი კავშირი ღმერთთანა, როგორც ნეტარების ერთად-ერთ წყაროსთან, არის უსაჭიროესი ჰირობა ჭეშმარიტის უცვლელ და სამართლიან ბედნიერებისა. ხოლო როგორ მოხდება ღმერთთან დახლოება კაცისა, რა სახით შეუერთებ? იგი მას თვისს სულის და გულის? ღმერთი არის უხილავი, სულიერი არსება; ადამიანს კი თვის ბუნებისამებრ არ ძალუძს მიძარტოს თვისი სული, დაუკავშიროს თვისი გული იმას, რომელზედაც მას არავითარი წარმოდგენა არ აქვს, როგორც ხილულ სახეზე *), რომლის არსება მისთვის

დაფარულია, თუ ღმრთის არსება, მისი ცხოვრება არ ცხდყოფილია რაიმე სახით, რომ მასზე, სახეზე, შეიძლებოდეს გონების და გულის დამუარება, -- ისე ადამიანისთვის გულითადი მხურვალე კანწუობილება ღვთისადმი შეუძლებელია. ამა თუ იმ ჰირობა თუ არ დაგვანახვბ თვისი თავი, არ გვაჩვენბ თვისი არსება, თვისი შინაგანი მსოფლიო ამა თუ იმ მოქმედებითა, ისე მასთან დამეკობრება არ მოხერხდება. ღმერთი უსათუოდ უნდა გამოეცხადოს ადამიანსა, რათა უკანასკნელმა მასთან ერთობა იქონიოს. ჰირველ ადამიანებს ღმერთი ხშირად ეცხადებოდა, თვით ასწავლიდა მათ; რასაკვირველია, ეცხადებოდა რაიმე სახითა, და მამასადაძე მათ საძვალეობა ქონდათ შეედგინათ მასზე დახლოებითი წარმოდგენა და ამიტომაც შეეძლოთ დაკავშირებოდნ მას. ხოლო როდესაც ადამიანმა უბიწოება დაკარგა, განეძორბ უფალსა, და ღმერთი მას აღარ ეცხადებოდა ხილულ სახითა, -- მას შეეძგ მისთვის შეუძლებელი შეიქნა ღვთის წარმოდგენა ხილულ სახით, რომ მისადმი, სახისადმი მიეპერო მისი ეურადლება, გონება და გული და ამით ღმერთთან მხურვალე კავშირი დაეჭიროს. ამიტომაც იყო, რომ კაცობრიობბ თვის შეცდომის შეეძგ, თუძცა მას ქონდა იდეა, ახრი ღვთაებაზე და ცდილობდა მიახლოვებოდა მას, გარნა მაინც ვერ აღწევდა მასთან, ვერ უკავშირდებოდა მას. მას არ ქონდა მცირეოდენი მაინც წარმოდგენა ღვთის სახეზე, რომ თვისი გონება მასზე გაჩერებინა და მის მეოხებით მასში წრფელი ღრმა სიუვარული ღვთისადმი აღმრულიყო. ამის კამო ის სარწმუნოებაში სულიერ კმაყოფილებას და

*) სიტყვა „სახე“ აქ ნიშნავს არ გარეგან შეხედულობასა, არამედ ცხადყოფასა, გამოჩენასა ღვთის შინაგან ცხოვრებისა, არსებისა ადამიანისთვის ხილულ გარეგან მოქმედებითა.

ნუგეშებს ვერ ჰოულობდა. რადგან კაცობრიობას ჭეშმარიტი წარმოდგენა ღვთაებრივ სახესე არ ქონდა, ამისთვის ის თვით იკონებდა ვითომ-და ღვთაებრივ სახეთა, რომელნიც, მათის ფიქრით, შეიცავდენ თავს შორის ღვთაებრივ არსებასა. მაგრამ ამ შეთხზულ სახეთა ვერ შეუვადთ იგი ღვთაებრივ ცხოვრებაში. ისინი არ ბადებდენ მასში სანეტარო გრძნობებსა, რადგან თვით ისინი იყვნენ ცრუნი, არა ჭეშმარიტნი. კაცობრიობა იმეოფებოდა გარეშე ღმერთთან კავშირისა და წვალობდა დაუცხრობელ ძებნითა ღვთაებრივ სახისა და მუდმივის ცვლითა ერთის სახისა მეორესე მანამ, სანამ მე ღვთისა ამ სოფლად არ მოვიდა. აქამდის ღმერთი თვისს სახეს, თვისს არსებას ადამიანს არ უცხადებდა მისთვის, რათა მას შეეგნო, რომ მას ჭეშმარიტი წარმოდგენა ღვთაებრივ სახესე, არსებასე არ აქვს, მოეწადინებია მისი ქონება და განწუობილი ეოფილიყო მის მისაღებად ამის მიცემის დროსა. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ღმერთს რომ ადამიანისთვის მიენიჭა წარმოდგენა თვის სახესე, თვის არსებასე იმ დრომდე, სანამდის მასში გაჩნდებოდა ის რწმენა, რომ მას ჭეშმარიტი წარმოდგენა ღვთაებრივ სახესე არ აქვს, მაშინ ის არ იქნებოდა მიდრეკილი, მოძნალებული მის მისაღებად. მაცხოვრის მოსვლით ჩვენ მოგვეცა წარმოდგენა ნამდვილ ღვთაებრივ სახესე, არსებასე. იესო ქრისტე არის ჭეშმარიტი ღვთაებრივი სახე «იგი ხატი ღმრთისა იყო» (ფილიპ. 2, 6—8) და ამ სახის წარმოდგენს შეუძლია შეიყვაროს ღმერთი, მიუხელოვდეს მას. მაცხოვარი ცხოვრებდა ამ ქვეყანასე, ასწავლიდა ხალხს, ქმნიდა სასწაულებს, ივნო, ვკვარს

ეცვა, აღსდგა მკვდრეთით და ამაღლდა ზეცას. ეოფილივე ესე ნამდვილათ იყო და ისტორიულ საქმედ შერაცხულია. იესო ქრისტე, როგორც მისი სულიერი სინრულე, სიღიადე, მისნი საკვირველნი საქმენი, მისი საკუთარი მოწმობა თვის თავსე და მისთ საღის ჭკუის და წმინდა ცხოვრების მოციქულთა რწმუნება გვიჩვენებს, — არის ჭეშმარიტი ღმერთი. მაშასადამე, მაცხოვრის ჰიროვნებაში ჩვენ მოცემული გვაქვს წარმოდგენა ღვთის სახესე, მის არსებასე, მის ცხოვრებასე, და ამით მონიჭებული გვაქვს სამუალება ღმერთთან დაკავშირებისა. ქრისტიანობამ, სსვათა შორის, ის ახალი მოიტანა, მას მით აქვს ძალა, რომ ის იესო ქრისტეს ჰიროვნებაში გვამდევს წარმოდგენას ჭეშმარიტ ღვთაებრივ სახესე. ვინაც მაცხოვრის ხასე, მისი ცხოვრება თვალწინ უხატია, ის აღინთების სიუვარულით მისდაში, უერთდება მას და ამით უკავშირდება თვით ღმერთსა. წარმოდგენა იესო ქრისტეს სახისა, ანუ ესე იგი ღვთაებრივ სახისა, ადამიანს უძლიერებს სურვილს ღმერთთან შეერთებისა, უადვილებს ამ წადილის სისრულეში მოუვანასა, ანიჭებს მას ძალას და სიმტკიცეს თვით გასწორებასა და თვით სრულყოფაში. გარეშე მაცხოვრისა, მის ჰიროვნების წარმოუდგენელად თვითგანუკეთესობა, ღმერთთან დაკავშირება შეუძლებელია. ამიტომაც იტყოდა უფალი: მე ვარ ცხა და მე ვარ ჭეშმარიტება და ცხოვრება; არა ვინ მოვიდეს მამისა, გარნა ჩემ მიერ (იოან. 14, 6); მე ვარ ვენახი და თქვენ რტონი; რომელი დაადგრეს ჩემთანა და მისთანა, ამან მოიღოს ნაყოფი მრავალი; რამეთუ თვინიერ ჩემსა არა

რს ძალგომსთ უოფად არცა ერთი. (იოან.15,5).
 დიად, მხოლოდ იესო ქრისტეს მიერ შე-
 იძლება ღვთისადმი მიღწევა. სხვა სარწმუნო-
 ებაშიაც არის ძალადი ზნეობრივი სწავლა,
 არის მოძღვრება სიუვარულზე მტრისადმისაც
 კი, შეცოდებათა მიტევებაზე, თვის თავის უარ-
 უოფაზე მოუვსისათვის, გარნა ვერც ერთი მათ
 მიმღევართაგანი ვერ ღირს ხდება ღმერთთან
 ერთობისა, არ ივსება ციურ ტბილ გრძნო-
 ბებითა, ვერ ზოულობს სრულ კმაყოფილებასა,
 და სიხარულსა. და ეს სარმოდგება იმიდგან,
 რომ მას არ აქვს გონების თვალის წინ და-
 უენებული ნამდვილი ღვთაებრივი სახე, რომ
 ამან მიიზიდოს მისი გული და აღიუვანოს იგი
 ღვთისადმი.

ამნაირად, მხოლოდ იესო ქრისტეს მიერ
 შეიძლება ღმერთთან დაკავშირება. და რამდენ-
 ანდაც უფრო ძლიერია იესო ქრისტეს, ანუ
 ღვთის სახის წარმოდგენა, რამდენად უფრო
 ცხოველია მისდამი მიდრეკილება, იმდენად
 უფრო ადვილია ღმერთთან მიღწევა. უოვლად
 მოწველე უფალი აღამიანს აქაც დაეხმარა. ადა-
 მიანში რომ უფრო ძლიერი ლტოლვილება
 აღძრულიყო ღვთაებრივ სახისადმი, ღმერთმა
 კეთილ იხება, რომ მისა სახე გამოცხადებულ ი-
 ეო არა სოფლიურ დიდებითა, არამედ დამცი-
 რებულის სახითა, რომ იესო ქრისტეს ეცხო-
 ვრა ამ სოფელში არა ბედნიერებით—ვირობე-
 ბში, არამედ ეთმინა ტანჯვა-წვალება, შეურაცხ-
 ეოფა, დევნა, ჯვარცმა. ადამიანი, შეხედავს რა
 მაცხოვარს, განკიცხულს, კვებულს, დაუხოვა-
 ვად ტანჯულს, მიაქცევს რა უურადლებას ჯვარზე
 კადმოკიდებულს, წარმოიდგენს რა, რომ უო-
 ველივე ეს მან ქნა ჩვენთვის, ბედნიერების მო-

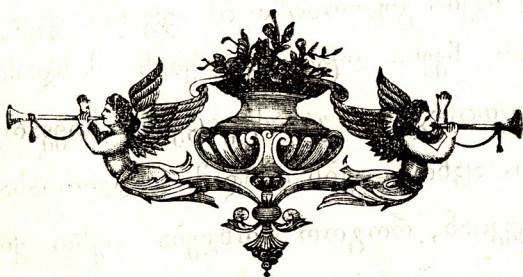
ნიჭებისათვის ჩვენთვისა, აღივსების უსადო
 სიუვარულითა მისდამი. რომელ კეთილ-მო-
 ფელს უფრო ღრმად შევიუვარებთ ხოლმე, იმას,
 რომელმაც ბევრი სიკეთე კვიყო და ამასთან
 ბევრი მწუსარება ნახა ჩვენთვის, თუ იმას, რო-
 მელმაც თუშცა გაგვაბედნიერა. მაგრამ ჩვენთვის
 არავითარი წვალება არ გამოუვლია? რა თქმა
 უნდა, რომ ზირველს, ავიღოთ შემდეგი მაგა-
 ლითი. თქვენ იღრჩობით წვალში. დაგინახათ
 კემის უფროსმა და მოძართა თქვენგან კემი და
 გადაგარჩინათ სიკვდილსა. მეორეჯერ კიდევ
 ისეთივე უბედურებაში ჩავარდით, ვინმემ მოგ-
 კრათ თვალი. ამან თქვენი გულისათვის არ
 დაიხოვა თავი, გადაეშვა ავლევებულ წვალში,
 შეებრძოლა აგორებულ ზვირთებს და გამოვი-
 ვანათ წელიდან. რომლის უფრო მაღლიერი
 დარჩებით. რომლის სიკეთეს უფრო დააფა-
 სებთ, კემის უფროსისას. თუ იმ ზირისას, რო-
 მელმაც ცურვით მოგეშველათ? ცხადია,
 მეორისა, რადგან ამან თვის საქციელთ უფრო
 მეტი თავგანწირვა გამოხატა, თქვენთვის უფრო
 მეტი გაჭირვება ნახა. ამნაირად, მაცხოვარი რომ
 მოსულიყო ამ სოფლად დიდებით და არავი-
 თარი დამტკირება ჰ წვალება არ გამოევლო,
 მაშინ იგი იმგვარად ვერ დაიმორჩილებდა ჩვენს
 გონებას, ვერ დაიმორჩილებდა ჩვენს გულს,
 როგორცადაც ესლა; როდესაც ჩვენ ვხედავთ
 მას სასტიკად ტანჯულს. ის გარემოება, რომ
 ქრისტე ჩვენი გულობისთვის ჯვარს ეცვა, ამ-
 ლიერებს ჩვენს ლტოლვილებას მისდამი და
 ამით ღვთისადმი, განამტკიცებს სიუვარულს
 მისდამი. აცხოველებს მისდამი მაღლობასა.

იტყვიან, როგორ მოხდება იესო ქრის-
 ტესთან დაკავშირება, როდესაც ჩვენ მას ვერ

ვხედავთ? ადამიანი იუჯარებს არა მხოლოდ იმას, რომელსაც ამ უამად ხედავს, არამედ იმისთანასაც, რომელსაც იგი ვერ ხედავს, რომელიც როდესაც ცხოვრებდა, მაგრამ რომელსაც მას სმენია. განა ისტორიული ჰეროები არ იწვევენ ჩვენში პატრივისცემასა? განა არ ვიგონებთ მათ მოღვაწეობასა, მათ საქმეებს, არ ვაქებთ-ვადიდებთ მათ, არ ვცდილობთ მივბამოთ მათ? ანუ, თუძცა უძრავლესობას მ. იოანე კრონშტადტელი არა უნახავს, გარნა მათი თვალი მიწურობილი არ არის მისდამი? ამნაირადვე კაცს შეუძლია წარმოიდგინოს იესო ქრისტე, მისი ცხოვრება, — ღ შეიყვაროს იგი, დაუკავშირდეს მას. ღ ეს განწეობილება მის მიმართ განცხოველდება იმ რწმენითა, რომ იგი, როგორც ღმერთი უოველგან მეოფი, უოვლის მცოდნე, უოვლის შექმლე, მუდამ გვხედავს ჩვენ, იცის უოველივე ჩვენი მოძრაობა, ჩვენი საჭიროება ღ ისწრაფვის ჩვენსკენ, ჩვენ დასაკმაყოფილებლად, ჩვენ გასაბედნიერებლად.

ამგვარად, ღმერთთან დაკავშირება შეიძლება იესო ქრისტეს მიერ, მის სახის წარმოდგენითა, როგორც ჭემპარიტ-ღვთაებრივ-სახისა.

კატახამე.

სიცივება

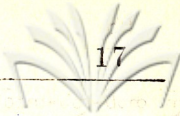
თქმული მღვდლის იოანე შავლაძის მიერ ქუთ. საკათედრო სობოროში 26 კვირიაკესა ზედა.

ძმანო ქრისტოანენო.

უზენაესმა არსებამ ეს მდიდარი, მშვენიერი და ყოველად შემკული ყოველ გვარად ქვეყანა უბოძა კაცთა ნათესავსა, რათა ამა მისის ქმნილებით ვისარგებლოთ, ვისიამოვნოთ და დავსტებთ სიყვარულსა და შიშსა შინა უფლისასა, ვადილოთ იგი; შევიყვაროთ მოყვასი ჩვენი და ვიცხოვროთ მოძმეთა სასარგებლოდ, ხოლო ვატარებდეთ-რა ამ მოკლე მგზავრულს ცხოვრებას ამ გვარად, ამითი გავიკაფდეთ მრავალ გვარს ეკლოვანს გზას საუკუნო სოფლისადმი.

რა ნაირად აღამალლა ღმერთმა კაცი, რა ზომამდინ იგი განასხვავა სხვა ურიცხვ ცხოველებისაგან და რა უბირატესობა მიანიჭა კაცს მან დიდებულმა, ამას ჩვენ თვითონ ვხედავთ და საღრმთო წერილიც გვიმტკიცებს: აი, რას ამბობს კაცზე დიდი მეფე და წინასწარმეტყველი დავითი: „დააკლე იგი მცირედ რაიმე ანგელოსთა, დიდებითა და პატივითა გვირგვინოსან ჰყვე იგი“. ესე იგი ცოტა რაიმეთი განასხვავა ღმერთმა კაცი ანგელოსთაგანო, კიდევ ამბობს, „და დაადგინე ზედა ქმნულსა ხელთა შენტასა, ყოველივე დაამორჩილე ქვეშე ფერხთა მისთა, ცხოვარი და ზროხა ყოველივე, მერმეცა და პირუტყენი ველისანი, ფრინველნი ცისანი და თევზნი ზღვისანი, რაოდენი ვლენან ალაგებსა მას ზღვათასა“. აქედან არა სჩანს რა ზომამდინ აუმაღლებია კაცი ღმერთს? რამდენი ურიცხვი კაცზე უფრო მძლავრი ცხოველები დაუმორჩილებია მას შემოქმედს ჩვენთვის, რომელთაც ჩვენ ვბატონობთ, ვპატრონობთ. და ჩვენს მორჩილებასა, შიშსა და სამსახურში ვამყოფებთ? ეს ხომ კარგათ ვიცით ყველამ, გარნა რა ნიჭით განასხვავა ღმერთმა კაცი, რომ მთელი ქვეყანა და მთელი ქვეყნის ცხოველები მისს მფლობელობაში, შიშსა და მორჩილებაში არიან? ჭკუით, ბაგრამ ვხმარობთ-კი

ამ დიდს ჩვენდამი ღვთის მოწყალებას ისე, როგორც რიგია ოუ არა? ესე იგი ღვთის სასიამოვნოდ და კაცთა სასარგებლოთ? არა! მარტოკა ჭკუა არ კმარა, რომ ჩვენ ჯეროვანად ვისარგებლოთ ამ ღვთისგან მონიკებულის მაღლით; მარტო ჭკუა არ კმარა, მიტომ რომ ჭკუა არ არის უმაღლესი ნიჭი კაცისა, ჭკუას შეუძლია მხოლოდ მოიყვანოს წესიერებაში ის, რაც ჩვენი სამოქმედოა, ის ვერ წაიწვეს წინ, სანამ ორნი უმთავრესნი ნიჭნი არ მოეხმარებიან მას, რომელთაგან ერთი არის გონიერება. მართალია სწავლა-განათლებას შეუძლიან ცოტა-ოდნათ წასწიოს წინ ჭკუა, მაგრამ, როგორც რომ ჭკუის მექონე კაცს რაიმე ბუნებითი ვნება გაუელვებს გულში, მაშინვე ის შეიქმნება უგზურად და ბრმად, ხოლო თუ სული მოსვენებულია და ვერა ვითარნი ვნებანი მას ვერ აღელვებენ, მაშინ ჭკუაც გახალისდება და შეიქნება ბედნიერი.

გონება ჭკუაზედ დიდი მაღალი ნიჭია, ის მოიპოვება მხოლოდ მაშინ, როდესაც კაცი დაიმორჩილებს ყოველთა ბუნებითთა ვნებათა. გონება შეუძლია მოიპოვოს იმ კაცმა, ვისაც სიყრმიდგან განუწვრთნია თავი თვისი და აღზრდილა ყოველ გვარი კარგის შინაგანის თვისებაებით, მაგრამ არც გონებას შეუძლია მისცეს კაცს საშუალება, რომ ჭკუით სრულად ისარგებლოს მან, უკეთუ მესამე ყველაზე უმაღლესი ნიჭი არ მოეხმარა მას. ეს ნიჭი არის ნიჭი ზეგარდამო, ნიჭი სულისა წმიდისა—სიბრძნე, რომლის მოპოვებაც შეგვიძლიან მხოლოდ ქრისტეს მიერ. ვისაც აქვს გონება და ჭკუა, იმას შეუძლია მიიღოს სიბრძნე მხოლოდ მაშინ, უკეთუ იგი უარს ყოფს ყოველთა ვნებათა ბუნებისათა. ეს ზეციური სტუმარი, სიბრძნე ისე მოკრძალება, რომ ვერ შეებდავს იმისთანა სახლში, სადაც სულიერი განწყობილება არ არის. უკეთუ-კი შევიდა სახლში სიბრძნე, მაშინ იმ კაცისთვის დაიწყება ზეციური ცხოვრება და ის იგემებს საკვირველს სიტკბოებას მოწაფეობისას. ამ სიბრძნის მასპინძლისათვის ყოველივე ღვთის ქმნილება მოძღვარია (მასწავლებელი). წარმოიდგინეთ უსწავლელი კი არა, სულელი კაციც მისი მოძღვარია. ბრძენი კაცი ამ გვარი კაცის საქციელიდანაც სიბრძნეს გამოიყვანს. ყოველივე ქვეყნიური ავი და კარგი, დიდი და პატარა მისი მასწავლებელია. მისი მომხმარება, მაგრამ, თუ ოდესმე სიბრძნის მექონს კაცს გაუელვა თავში, რომ ის მოწაფე აღარ არის,

რომ იმან უკვე სწავლა დაამთავრა და იგი სწავლას და მოძღვრებას ითაკილებს, მაშინვე მისი სიბრძნე წაერთმევა და დარჩება საცოდავად, როგორც ოდესმე ბრძენი მეფე სოლომონი უკანასკნელს ღღებში. ჭეშმარიტი ქრისტიანე ყოველთვის მიღის წინ და მისს სისრულეს ბოლო არა აქვს.

მართლ-მადიდებელნი ქრისტიანენო, სწავლოლენო, დიდებით მაღალნო და მდიდარნო! ნუ დიდობთ, ნუ ამაყოფთ ნურც განათლებით, ნურც დიდ-კაცობით და ნურც სიმდიდრით, აგრეთვე ნურც უსწავლელნი და ლარიბნი მიეცემით სასოწარკვეთილებას, რამეთუ საღრმთო წერილი ამბობს: „ნუ იქადით ბრძენი სიბრძნითა თვისითა, და ნუ იქადით ძლიერი ძალითა თვისითა, და ნუ იქადით მდიდარი სიმდიდრითა თვისითა, არამედ ამას ზედა იქადოდენ, რომელი იგი იქადოდეს გულის ხმის ყოფასა და ცნობასა უფლისასა“. ყველას ერთი და იგივე ბოლო აქვს, ყველას ერთი და იგივე სასყიდელი გელისთ. ნუ ირცხვით, რომ მარადის მხოლოდ მოწაფე იყოთ, ნუ იფიქრებთ ვითომ სწავლა დაგიმთავრებიათ, შესასწავლი აღარა გაქვთ-რა, ნურც უსწავლელნი ფიქრობთ, თუნდ მოხუცებული იყო ვერა ისწავლო-რა და ვერ გააუმჯობესო თქვენი შინაგანნი ხასიათნი და თვისებანი. ქრისტიანესათვის სწავლის დასრულება არ სუფევს, ის სიკვდილამდის მოწაფეა და მაშასადამე მარადის სწავლობს.

ჩვეულებრივს სწავლა-მეცნიერებას კაცი ასრულებს ოცდაათს წლამდინ ანუ ბევრი ვსთქვათ ორმოც წლამდის, ამ ვადის შემდეგ მისი ნამოქმედარი უწინდელზედ ბევრად სუსტია, ცივია და უფერული. ქრისტიანესათვის-კი, ეს არ არსებობს, სადაც სხვისთვის სამზღვარია სისრულის, მაშინ ქრისტიანესათვის იწყება. რაც უნდა დიდი ნიჭის პატრონი იყოს-კაცი და გამჭრიახი გონების, თუ-კი მას არა აქვს მომადლებული ნიჭი სიბრძნისა, გარდასცილდება თუ არა ორმოცს, ანუ ორმოცდაათ წელს მისი გონება იბლაგვება, ილალება და სუსტდება; ხოლო ავილოთ ძველი წმინდანები, რას გვიჩვენებს მათი ცხოვრება! იგინი, როგორც ჭკუით და გონებით ისე ქრისტეს-მიერ სიბრძნით, იყვნენ შემოსილნი, და ამის გამო მათ უბრწყინავდათ თავში ყოველთვის შორე მომავალი და საუკუნო მოღვაწეობა. ხოლო ამა სიბრძნის მეოხებით, მათი ძალა-კი არ უძღვრდებოდა, არ სუსტდებოდა, არ ბლაგვდებოდა, არა-

მედ თან-და-თან მხნევედბოდა მოღვაწეობასა შინა ჭეშმარიტებისა და მეცნიერებისასა.

საჭიროა, ძმანო, მაგალითით განვიმარტოთ, რომ მარტო ჭკუა კაცისთვის არ კმარა, მარტო ჭკუით კაცი ბედნიერი ვერ იქნება, შესაძლებელია ჭკუის წყალობით დასტკბეს კაცი დროებით, მარტო ორ დღეს, მაგრამ თუ სხვა ორი ნიჭი აკლია, ბოლოს მაინც გაუბედურდება. ამას გვიპტიკებებს ჩვენ თვით დღევანდელი წაკითხული სახარების იგავი უგნურს მდიდარზედ, რომელმაც შეიკრიბა-რა დიდი სიმდიდრე, სთქვა, «აწი რალა მიჭირს, ჰე, სულო! საცხოვრებელი დიდი ხნის საყოფი გაქვს, სვი, ჰამე და დასტკბი ყოველივე ქვეყნიურის ბედნიერებით». შეგვიძლია ვთქვათ, რომ დღევანდელი სახარების გმირს, მდიდარს ჭკუა არ ჰქონდა? არ შეგვიძლია, მიტომ, რომ უკეთუ მას ჭკუა არ ჰქონოდა, ვერც სიმდიდრეს შეიძენდა; მაგრამ ჭკუით მოგებული სიმდიდრე კეთილად მოიხმარა მან თუ ბოროტად? რასაკვირველია ბოროტად, მიტომ რომ მას აკლდა ორნი უმთავრესნი ნიჭნი: გონიერება და სიბრძნე. ის თუ გონიერი იყო, განა მარტო სიმდიდრეა კაცის ბედნიერება? განა სიმდიდრეს შეუძლია კაცი საუკუნოდ აცოცხლოს? და ან ამ სოფელში ისე მტკიცეა სიმდიდრე, რომ საუკუნოდ შერჩეს კაცს? რამდენი მაგალითები ვიცით და ჩვენის თვალთაჲც გვინახავს, რომ დიდის სიმდიდრის მქონი კაცი დღეს რომ ამყოფს თვისის სიმდიდრით, ხვალ უქონელობისა და სიღარიბისა გამო ხალხს ვეღარ ეჩვენება და მზის სინათლე სირცხვილის გამო სძულს დასანახავად. რომ სიმდიდრე მტკიცე არ არის და კაცის ცოდვაში ჩამფლელია ამაზედ ეჭვი არ არის. ერთი რომ ძნელი მოსაფიქრებელია, სიმდიდრე კაცმა მარტო პატრიოსანის შრომით შეიძინოს, თუ რაიმე უსამართლოება არ გაერია მასში. და მეორე შეიძლება კაცმა შეიძინოს სიმდიდრე. თუნდ პატრიოსნებით ათმა, ასმა ან ათასმა, რომელნიც ბრუნავენ ათი-ათასს ღარიბთ თანა-მომძეთა შორის. უკეთუ იგი არის ჭეშმარიტი ქრისტიანე მდიდარი, შეუძლია ათი-ათასს მშვიერს მოძმეს გულ-გრილათ უყუროს? და მათს ტანჯვაში არ მიიღოს მონაწილეობა? შეუძლებელია, რომ ქრისტიანეს გულმა ეს აიტანოს! აგრეთვე შეუძლებელია, რომ იმას სიმდიდრე შერჩეს. აქედან სჩანს, რომ ჭეშმარიტი ქრისტიანე მდიდარი მშვიდალად იქნება. უკეთუ მას მდიდარს, სიბრძნე ჰქონდა,

რათ არ დაფიქრდა იგი? რა უყო ამდენს სიმდიდრესო? განა არ შეეძლო მას თავისი საყოფი დაეტოვებინა და დანარჩენი საწყლის მოძმისათვის და ქველ-მოქმედებითი მიზნისათვის დაენიშნა? ანუ როგორ სთქვა მან, უბედურმან: „ჰე, სულო! ეს ქონება დიდ ხანს გეყოფა. სვი, ჰამე და დასტკბი ბედნიერი ცხოვრებითო; იმას დავიწყებია, რომ სული და ხორცი ერთი და იგივე არ არის, რომ სული, როგორც არსება სულიერი, უნდა იზრდებოდეს სულიერის საკვებით და არა ნივთიერით, როგორც ხორცი, ესე იგი სიტყვითა ღვთისათა, ლოცვითა და საიდუმლოთა მადლით; ან მან უბედურმან როგორ სთქვა: «დიდ ხანს გეყოფა ჩემო სულო ეს ქონებაო? სანამდის უნდა ეცოცხლა საცოდავს, როგორ დაავიწყდა, რომ სიმდიდრეს არც ერთი წამი არ შეეძლო განეგრძებებინა მისი სიცოცხლე ამ სოფელში; ესე ყოველი მისთვის გაუგებელი იყო, როგორც ყრუსათვის ხმა და ბრმისათვის ყვავილი, რომლისთვის იგი იმავე ფიქრის დროს დაისაჯა სასტიკად, როგორც ქუჩილმა ისე გაუელვა მას ღვთის რისხვის ხმამ და უთხრა: «უგნურო! ამავე ღამეს შენ ამოგძვრება სული და ვის დარჩება, რაც შენ მოგიმზადებიაო“. ოხ! რა საწყალია, რა ამაოა, და რა ზომამდინ უგნურია ჩვენი იმედი ამ ქვეყნიურს სიმდიდრეზედ! რისთვის ვიკრებთ სიმდიდრეს და ხშირათ უსამართლოთაც? ჩვენას ტკბილის მოსვენებისა და უზრუნველის ცხოვრებისათვის? მაგრამ ჩვენ-კი არ გვესმის, რომ ჩვენი ამ სოფელში ცხოვრება ჰკიდია ბეწვზედ, რომელიც ყოველის მპყრობელის განგებულებისაგან შეიძლება უფერად გაწყდეს და მაშინ ვის დარჩეს ჩვენი სიმდიდრე! მართლაც საცოდავი სანახავია ვინც ამ გვარს მდგომარეობაშია! ჭეშმარიტად უგნურია: რა ხვედრიც ხვდა ამ მოუწანებელად მკვდარს მდიდარს, ის ბედი ელის ყველა მათ, ვინც ამ გვარს ცხოვრებას ატარებს.

ესთხოვით ღმერთს ყოველივე ღვთისაგან მოცემული სიმდიდრე, ნიჭი, სწავლა და ბედნიერება მოვიხმაროთ ურთი-ერთის სასარგებლოდ და არ შთავარდეთ მსგავსად უგნურის მდიდრისა საუკუნო სატანჯველში მოულოდნელად და მოუწანებელად. ამინ.

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

საექვე კითხვების განმარტება.

კითხვა. როგორ უნდა მოიქცეს მღვდელი, თუ არც საეკლესიო და არც საზოგადოების საკრებულო სახლი არ არის იმ ეკლესიაზედ, რომელზედაც ის განაწესეს მღვდლად და არც საქირაო არ იშოვება.

მაგება. თუ საეკლესიო ადგილი იმექონება, მღვდელმა უნდა შთააგონოს მრევლს სახლის აშენება და თუ მრევლმა ვერ შესძლო ან არ დაეძება, მაშინ მღვდელმა უნდა მოითხოვოს თანახმად 38 § სტატუტების ინსტრუქციის ძალით საეკლესიო ფული საქირაო სახლის ასაშენებლად და დაბინავდეს მასში.

კითხვა. ვისთან უნდა მიიქცეს მღვდელი შემწეობისათვის, რომ სასაფლაოები წესიერად იყონ დაცული და შემორაგული?

მაგება. სასაფლაოების წესიერად და რიგიანად დაცვა მღვდელზე და პოლიციაზედ არის დამოკიდებული. ამისთვის, შემწეობისათვის იგი უნდა მიიქცეს ადგილობრივი პოლიციისადმი.

კითხვა. როგორ უნდა ექიროს სახარება დიაკონს ან მღვდელს მკირე გამოსვლის დროს—მკერდზე უნდა ქონდეს მიღებული, თუ ორივე ხელებით ეკაოს მაღლა ისე, რომ თავის სწორა უნდა ქონდეს გასწორებული, როცა ხელებით ექირება?

მაგება. მთავარ დიაკონს სახარება გამოსვენების დროს მკერდზე უნდა ქონდეს მიყრდნობილი ზემოთავით და დაკავებული ორივე ხელით, მაგრამ სიტყვების წარმოთქმის დროს: «აკურთხე მეუფეო წმიდა შესავალი ესე», მარცხენა ხელით უნდა ექიროს და მარჯვენა ხელით უჩვენებდეს მღვდელს აღსავლის კარს. ბოლოს ორივე ხელებით დაიჭერს სახარებას და ცოტას აღამაღლებს ჯვარის გამოსახვათ, როცა იტყვის „სიბრძნით აღემართენით. რაიცა შეეხება მღვდელს, როცა იგი მსახურებს უმთავარ დიაკვნოდ, რასაკვირველია, მკერდზე უნდა ქონდეს მიყრდნობი-

ლი და სიტყვის თქმაზედ «სიბრძნით აღემართენით» ორივე ხელებს მოკიდებს და ცოტათი აღამაღლებს ჯვარის გამოსახვათ.

კითხვა. აქვს თუ არა უფლება ავთამყოფმა და დაშავებულმა მღვდლის შვილმა მიიღოს თავისი დამსახურებული მამის პენსია?

მაგება. მღვდლის პენსია მის სიკვდილის შემდეგ გადადის მის ცოლზე მხოლოდ ნახევარი, როცა მას შვილები არა ჰყავს. თუ მღვდლის ცოლს სწეული ან დაშავებული შვილი ჰყავს, მაშინ ენიშნება მკვრივს ოთხმოცდა ათი მანეთი. მაგრამ ეს მეტი პენსია, რომ მიიღოს, საქირაო თხოვნის შეტანა და წარდგენა ექიმის მოწმობისა შვილის სწეულებაზე; თუ დედა მოკვდა, მაშინ შვილებს შეუძლია მოითხოვონ პენსიის ფული ყოველთვის არა უმეტეს ოცდა ხუთი მ. თუ ვინიცობაა დედა გარდაიცვალა, მაშინ შვილებს მოსაზობილი აქვს პენსიის მიღება. (იხილე უქაზი უწმიდესი სინოდისა 29 იანვარს 1868 წ. მუხ. 8 ამისთანა შემთხვევაში საქირაო თხოვნის მიცემა და ფულის გამოთხოვა ადგილობრივ კრებულის წინამძღვრობით.

კითხვა. შეუძლია თუ არა მკვრივ მღვდელს, რომელსაც მოზრდილი ქალიშვილი ყავს იყოლიოს ოჯახში ეკონომკათ ქალი?

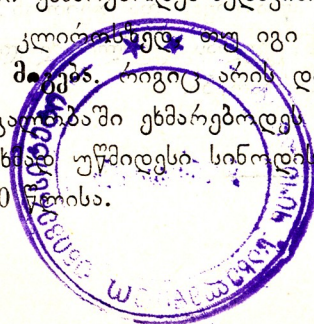
მაგება. მესამე კანონი პირველი მსოფლიო კრებისა მკვრივ მღვდელს ნებას აძლევს, იყოლიოს ოჯახში დედა, და ან მამიდა. მეხუთე კანონით მეექვსე მსოფლიო კრებისგან მკვრივ მღვდელს აღკრძალული აქვს მოსამსახურეთ იყოლიოს ოჯახში ქალები.

კითხვა. საქირაო თუ არ გერბის მარკა და თუ საქირაო, რამდენ ფასიანი აღსარების თქმის და ზიარების მოწმობის მიცემისათვის?

მაგება. ამისთანა მოწმობები დავისუფალნი არიან გერბის გადასახადისაგან. იხილე განჩინება უწმიდესი სინოდისა 3 — სექტემბრიდან 1877 წლისა № 1413 დაბეჭდილი საეკლესიო მოამბეში 1877 წელში № 45.

კითხვა. არის თუ არა რიგი, რომ მთავარ დიაკონი ეხმარებოდეს მედავითნეს კითხვასა და გალობაში კლიროსზედ თუ იგი მწირველი არ არის?

მაგება. რიგიც არის და ვალდებულიც კითხვასა და გალობაში ეხმარებოდეს მედავითნეს კლიროსზედ თანახმად უწმიდესი სინოდის უქაზისა 22 მარტიდან 1800 წლისა.

კათხვა. პირველ შეწირულის წირვა შეიძლება დილის ექვსი საათიდან ცხრა საათამდის შესრულდეს?
მაგება. თუ რა დროსაც უნდა შესრულდეს პირველ შეწირულის წირვა, ეს კარგად არის განმარტებული კონდაკში.

კათხვა. შეიძლება თუ არა მკვდარი დაბადებული ბავშვის დამარხვა საზოგადო სასაფლაოზე?

მაგება. მკვდრათ დაბადებული ბავშვის დამარხვა საზოგადო სასაფლაოას არ შეაგინებს.

კათხვა. ემბაზის გარშემო ნათლობის და გვირგვინის კურთხევაზე ანალოგიის გარშემოვლის დროს მღვდელს ჯვარი უნდა ეჭიროს ხელში თუ არა?

მაგება. არა. კარგად არის განმარტებული ტიბიკონის წიგნებში თუ რა უნდა ეკაოს მღვდელს ხელში ემბაზის და ანალოგიის გარშემოვლის დროს.

კათხვა. როცა მღვდელი ხალხისაკენ გაბრუნდება და იტყვის: «მშვიდობა ყოველთა»-ს. ზოგი ჯვარს გადასახავს და ზოგი მარტო თავს დაუკრავს; რომელი უფრო კანონიერი?

მაგება. ჯვარის გადასახვა და როცა ხალხი თავს დაუკრავს მღვდელს, მღვდლის მხრითაც არ არის უადგილო თავის დაკრა ისე, როგორც კმევის დროს.

კათხვა. როცა წარმოსთქვამენ მწირველნი სიტყვებს: „ზეგვაქენდინ გულნი“, ზოგი მათგანი ამ სიტყვების დროს ხალხისიკენ მიიქცევიან და ზოგნი კი ტრაპეზისკენ და თვალებს ზეცისკენ აღაპყრობენ, რომელია ამებში კანონიერი?

მაგება. ის არის კანონიერი, როცა ტრაპეზისკენ მიიქცევიან და ზეცისკენ აღაპყრობენ მხედველობას.

კათხვა. შეიძლება თუ არა მასწავლებლათ იქმნეს დანიშნული მედავითნე, როდესაც ერთად-ერთი მსახურებს ეკკლესიაზედ?

მაგება. არ შეიძლება. თუ ინიშნებიან ზოგან, ამას ჩაღიან კანონ გარეშე და მაღალ მთავრობას უნდა აცნობონ ეს გარემოება.

კათხვა. როგორ უნდა მოიქცეს მღვდელი, თუ მისი მედავითნე ბლალაჩინს ახლავს და სხვა მედავითნის დაბარება არ შეიძლება?

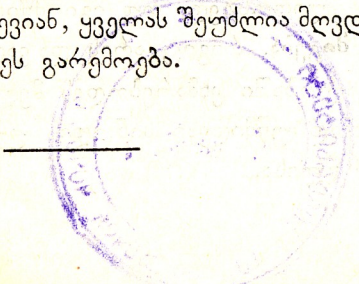
მაგება. ბლალაჩინს არ შეუძლია მღვდელს ერთად-ერთი მედავითნე წაართვას და თვითონ თან იახლოს. თუ ასე იქცევიან, ყველას შეუძლია მღვდელმთავარს მოახსენოს ეს გარემოება.

შავი ჭირი და მისი მოლოდინი
 (წერილი ექიმ სევალიას)

დასასრული *)

4) რაც შეიძლება ბევრი საცვალი იქონიეთ, როგორც ქვეშაგებ - დასახურავი, აგრეთვე ტანისამოსიც, ასე რომ კვირეში ერთხელ მაინც უსათუოდ უნდა გამოიცვალოთ და ნაცვალი სარეცხი დიდხანს ოჯახში არ უნდა გააჩეროთ—მალე უნდა გაარეცხინოთ ხელ-ახლადვე. 5) ტანი უნდა წმინდათ იქონიოთ. უსათუოდ საჭიროა, რომ კვირეში ერთხელ საპნით ტანი დაიბანოთ და მთელი სხეული სუფთად იქონიოთ 6) ყოველგვარი ტანისამოსი, რასაც კი ხმარობთ, ხშირად უნდა გასწმინდოთ მტვერისაგან და გაამწეუროთ. 7) სამზარეულო ჭურჭლეულობა, ნასადილებსვე უნდა გასწმინდოთ და ისე შეინახოთ. 8) ყოველგვარი სუფრის ნასირსლეული და მორჩენილობა იმ წამსვე უნდა გამოხვეტოთ და გადაყაროთ. 9) წმინდათ და ფაქიზათ უნდა იქონიოთ არამც თუ მარტო ის ოთახები, რომლებშიდაც სცხოვრებთ, არამედ მთელი შენობა და მასთან სამზარელო, მარანი, სამეჯინიბო და მთელი მეოჯახობა. 10) ყოველ გვარი უწმინდური ჭინჭეულობა, რომელიც შესანახავათ არ ვარგა—იმ წამსვე უნდა დასწვათ ცეცხლით. 11) სასმელათ წმ. წყაროს წყალი უნდა იხმაროთ და ან თუ ღვრიაა, დააწმინდიეთ და ისე მიიღეთ. 12) საქმელი სურსათი უსათუოდ ახალი უნდა იყოს. 13) ერთი სიტყვით უნდა ეცადოთ, რომ არც ჩვეულებრივი ცხოვრება დაიშალოთ და არც ამებს აუაროთ გზა, ისე მოიქეციოთ, რომ სიწმინდე, წესიერება, სიახლე და ზომა იყოს დაცული, რომლითაც ადამიანის აგებულობაც მაგრდება და უფრო მაგრათ შეებრძვის ამ საშინელ სენს კაცობრიობისას. თუმც ყველა ამ ზემორე ჩამოთვლილ პირობებს შეასრულებთ, მაშინ სრულებით საშიში არ არის ამ სენის ჩვენს ქვეყანაში შემოსვლა. მაშინ პირ-და-პირ შეგვიძლია შევებრძოლოთ და გავიმარჯვოთ კიდევაც. არც ერთი სენი ამ გვარათ არ სუსტდება სანიტარულ მდგომარეობის გაუმჯობესებით, როგორც შავი ჭირი, მაგრამ ეს მხოლოდ მა-

*) იხილეთ „მწყემსი“ № 22, 1897 წ.

ნემდის შესაძლებელია, სანემ ფესვებს გაიდგამდეს და მოარულ სენათ გადაიქცეოდეს. ჩვენ კარგათ ვიცით, რომ პირველად ნელ-ნელა მოგვეპარება შავი ქირი, ის ისე მოზღანდალობს, თითქო თვალ ახვეული ადამიანია, რომელსაც უსინათლობისა ეშინია და ნელ-ნელა ადგამს ფეხს, არ წავიქცეო. ადვილი შესატყობია მისი გაჩენა. ერთი ადგილიდან მეორეზედ გადადის და თან-და-თან ვრცელდება. აი აქ არის ჩვენი მოვალეობა მოუსპოთ მას წასასვლელი გზა და უკუვაქციოთ. მაშასადამე პირველი იარაღი შავი ქირის უკუსაქცევით არის ის, რომ როგორც ვახდებთ ადამიანი ამ სენით ავით, იმ წამსვე გააშორეთ იგი კარგათ მყოფს და სადმე სადგომიდან შორს წაიყვანეთ და მეორეც ის, რომ კარგათ მყოფიც შორს უნდა წავიდეს იმ სახლიდგან, სადაც ეს სენი გაჩნდება. უკეთესია, როდესაც ამ სენით ავით-მყოფს განგებ ამ გვარ ავითმყოფებისათვის აშენებულ სახლებში აწვეწენ, რადგან მოვლითაც უფრო მოუვლიან აქ და გადადებაც ძრიელ იშვიათად შეიძლება, რადგან აქ დაყენებული ექიმები ყოველ გვარ ზომებს ხმარობენ, რომ ეს სენი არ გავრცელდეს.

როდესაც შეატყოთ, რომ ავით-მყოფი უკანასკნელ ეამშია; იმ წამსვე გაუხთელათვე გახვიეთ თეთრ სულემით დასოლებულ ტილოში, ჩასვეწენთ კუბოში, და ისე დამარხეთ, შემდეგ მიაყარეთ კირი და მიწა. რასაკვირველია ეს მარტო გამოცდილ სანიტარებს შეუძლიათ და იმათ უნდა შესარულონ. საფლავი არა ნაკლებ 3¹/₂ არშინისა უნდა გაითხაროს და აჭრილესოს კირით. ამ დროს აკრძალულია მიცვალებულის ხალხით გასვენება და ტირილი. მიცვალებულის გატანის შემდეგ სახლი ისევ უნდა გაიწმინდოს და ქვეშაგები დაიწვას. სასარგებლოა აგრეთვე ამ დროს დადუღვრა ნივთების და სახლ-კარისა, სადაც ავით-მყოფი იწვა. ამ სენს წინააღმდეგ ხოლერისა, არ უყვარს სახლების სინოტივე და წყალში დიდ ხანს ვერ სძლებს. პასკევიჩს ჰქონია ეს გაგონილი ბერძნებიდგან და 1828—1824 წლებში, როდესაც საქართველოში ჯარს შავი ქირი გაუჩნდა წყლის შემწვობით იმან საშინელი ბრძოლა გამოუცხადა ამ სენს და უკუაქცია. მან გასცა ბრძანება, რომ ჯარს ხშირათ ებანათ ტანი, ებანებიათ ცხენები და თან სხვა-და-სხვა ნივთები წყალშივე დაესოვლებიათ ხოლმე, რითაც ძრიელ მალე მოსპო ამ სენის პარპაშობა და ხალხის ჟლეტვა. ამასთან სასარ-

გებლოა, რომ მწვანე საპნით გარეცხოთ გასვრილი ტანისამოსი; კარბოლის სიმჟავე და სულემმა ხომ ცნობილი საშუალებაა და ყველას უნდა ჰქონდეს. განავალი ავითმყოფების დახურულ ქურჭლებში უნდა ინახებოდეს და შემდეგ გატანილ იქნეს შორს და დამარხული ღრმათ მიწაში. ამ საშინელ სენის წამალი თუმცა გამოიგონეს მეცნიერებმა, მაგრამ ყველა წამალზედ უფრო სასარგებლო ჩვენი სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესობაა და ამიტომაც საჭიროა, რომ ჩვენი ოჯახის და თავ-ტანის სიწმინდეს სასტიკი ყურადღება მივაქციოთ, რითაც ჩვენც გულმეგრათ ვიქნებით და შავ ქირსაც სრულებით გავაქარწყლებთ...

თეოფ. ხუსკივაძე.

შეწირულებანი.

ჩვენ მივიღეთ ჟურნალში დასაბეჭდათ შემდეგი წერილი ეკლესიის სასარგებლოდ შეწირულებათა გამოსაცხადებლად:

მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი გახეთის საშუალებით უგულითადესი მადლობა გამოუცხადო აზ. ნინა თურქიას ქორთუას ასულს და ბიჭია ბურდალუს ძეს კოდუას, რომელთაგან პირველმა შემოსწირა რწმუნებულს ჩემდამო აბასთუმანის წმ. თეოდორე ტირონის ეკლესიას ერთი წყვილი ბაირალი ღირებული 35 მან. მაუღზედ დახატული, ხოლო მეორემ კიდევ ბაირალი ტილოზედ დახატული, ღირებული 20 მანეთად.

მ. დიონოზ კუტალია.

მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ, რომ თქვენი პატივცემულის «მწყემსის» საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ ონის აფთეკარს გრიგორი დიმიტრის ძეს კუნდინს, რომელმაც რწმუნებულს ჩემდამო ეკლესიას შემოსწირა ორი დიდი შანდალი ამბიონის წინ დასადგმელი, ღირებული ორივე ოც მანეთად.

ზუგ. ეკლესიის მღ. დავით გიორგობიანი.

ზანსხალეზანი.

მიიღება ხელის-მოწერა 1898 წლისათვის ორ კვირულ გამოცემათა ჟარტულს

„მწყემს“-ზე

რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზე

ქურნალის ფასი:

12 თვით «მწყემსი» 3 მ. | 6 თვით «მწყემსი» 2 მ.
— ,, რუსული ,, 3 მ. — ,, რუსული ,, 2 »
— ,, ორივე გამოცემა » — ,, ორივე გამოცემა »

ზანსხალეზანი ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ვეგრადაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც. თბილისში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, ბ. შიო ქუჩუკაშვილთან. ფოთში—დეკანოზ მ. გრიგოლ მაჭაროვთან; საჩხერეში—ყარაქან ჩხეიძესთან; ახალციხეში—დეკანოზ დ. სახუტოვთან. ახალსენაკში—სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელ სპირდონ ან. ძაბარაძესთან.

სოფლის მასწავლებელთ და ლარიბთ გაზეთები და ეთნოგრაფიკული მთელი წლით ორივე გამოცემა სამ მ ა ნ ე თ ა დ.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში ხანანაშვილების სახლებში და ვეგრადაში რედაქტორის საკუთარ სახლებში.

ზარემე მცხოვრებთა ქურნალის დაბარება შეუძლიან ამ აღრესით: ВЪ КВИРИЛЫ, ВЪ РЕДАКЦІЮ ГАЗЕТЫ ЖУРНАЛА „МЦКЕМСИ“ И «ПАСТЫРЬ».

მომავალი წლის ხელის მომწერთათვის დანიშნულია საჩუქრად წიგნი საქართველოს ძველი დროის თავგადასავალი, ლექსად დაბეჭდილი უცნობი ავტორისა, რომელსაც ხელის მომწერნი მიიღებენ 1898 წ. დეკემბრის თვეში.

მიიღება ხელის მოწერა

მომავალი 1898 წ. პირველ ენკენისთვიდან ყოველთვიურ აკაკის ქურნალ

კ რ ე ბ უ ლ-ზე

წელიწადში გამოვა თორმეტი წიგნი და ელირება თფილისში მცხოვრებთათვის 6 მან., ხოლო ქალაქ გარეთ გაგზავნით 7 მან. წელიწადში. ნახევარი წლით-კი 4 მანეთი.

ხელის მოწერა მიიღება:

ბზილისში: «წერა კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების» წიგნის მაღაზიაში შიო ქუჩუკაშვილთან (სათავად აზნაურო ქარვასლაში);

იოსებ მარკვილაძის მაღაზიაში: (ლორის მელიქოვის ქუჩა, ზუბალოვის სახ. № 4 და ტფილისის ამხანაგობის «შუამავალის» მაღაზიაში.

ქუთაისში: ბეჟანეიშვილის წიგნის მაღაზიაში და მიტროფანე ლალიძესთან.

ბათუმში: მარიამ ივანეს ასულ ელიაფასთან, დოქტორ ვოლსკისთან და კ. თავართქილაძის წიგნის მაღაზიაში.

ფოთში: სოფრომ მგალობლიშვილთან და იაკობ ფანცხავასთან.

ოზურგეთში: კოწია თავართქილაძესთან.

სახხერეში: ყარაქან ჩხეიძესთან.

ზიათურაში: ირაკლი დეკანოზიშვილთან.

ჰვირილაში: (ზესტაფონში); დეკანოზ დავით ლამბაშიძესთან და ალექსანდრე არაბიძის წიგნის მაღაზიაში.

წიფაში: კირილე ხარაძესთან.

ზუგდიდში: კნენია ანეტა დადიშქელიანთან.

ლანჩხუთში: „შუამავალი“. კ. თავართქილ.

სენაკში: ბესარ. დავითის ძე მაღაზიაში.

ახალ-სენაკში: კ. თავართქილაძე თავართქილაძესთან და სამ. ყიფიანთან.

ონში: თ. ქაიხოსრო გელოვანთან.

განჯაში: ალექსანდრე მიქაბერიძესთან და სოლ. დოლიძესთან.

ბაქოში: გიორგი დეკანოზიშვილთან.

კავკაზში: ალექსი ბეს. ჭიჭინაძესთან და ივანე ჩითაივიშვილთან.

ხონში: ივანე შარაშიძესთან.

გორში: ნიკოა ლომაურთან, მიხეილ ილიურიძესთან და რომანოზ ფანცხავასთან.

თელავში: ბარბარე პაატას ასულ სულხანიშვილთან, კნიაჟნა მარიამ ესტატეს ასულ ვახვაშვილთან და ივანე კოლელიშვილთან.

სიღნაღში: დ. მაჩხანელთან დეპოში და თ. დ. ჩოლოყაშვილთან.

ახალციხეში: გრიგორ ბურჭულაძესთან.

ახალქალაქში: ილია ალხაზიშვილთან.

ხაზურაში: იოსებ ნიკოლ. ფანცულაიასთან.

მოლითში: პავლე კურცხალიასთან.

ბრეთში: თავ. ვანო ავალიშვილთან.

ამას გარდა სხვა დაბა-ქალაქებშიაც გვეყოლება აგენტები, რომელთაც ექნებათ დაბეჭდილი და ჩვენს ხელ მოწერილი ბარათები.

„კრებულის“ რედაქტორი აპაპი.

სამეცნიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

„კვალნი“

გამოვა 1898 წელში ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიდან სამ თაბახამდის.

„კვალნი“ ხელმძღვანელობას და რედაქციის მართვა-გამკეობას 1 იანვრიდან 1898 წელს იკისრებს ბ. ნოე ჟორდანიას.

გაზეთი წლიურად ელირება გაუგზავნელად 7 მან., ხოლო გაგზავნით 8 მან. ნახევარის წლისა გაუგზავნელად სამი მან. და ათი შაური, გაგზავნით ოთხი მანეთი; სამი თვისა გაუგზავნელად ორი მან., გაგზავნით 2 მან. 50 კ. თითო ნომერი სამშაურათ. ხელისმომწერლებს წლის ფული შეუქლიათ გამოგზავნონ ნაწილ ნაწილათ.

ამ წლის გასულს დაურეკდებათ პრემია „ჩვენი ძველი გმირები“ 1896 წლის იმ ხელის მომწერლებს, რომელთაც წლის ფული სრულიად აქვთ შემოტანილი.

მაილება ხელის-მოწერა 1898 წლისათვის თვარს საყმაწვილო ნახატებიან ჟურნალ

„ჯეჯილზემ“

წელიწადში გამოვა სულ 12 წიგნი, და თითო წიგნში იქნება ოთხი-ხუთამდე ნაბეჭდი თაბახი, ანუ 64—80-დე გვერდი დიდის ფორმატისა.

«ჯეჯილში» დაიბეჭდება: მოთხრობანი, ლექსები, ზღაპრები, მოგზაურობის და შესანიშნავ-კაცთ. ცხოვრების აღწერა, პოემები, მოკლე ამბები, სამეცნიერო წერილები, საბავშვო სათამაშონი და საფარჯიშონი, სამათემატიკო ამოცანები, იგავები, ანდაზები, გამოცანები, ნარევი, რებუსები და სიმღერები ნოტებით.

1898 წლის ხელისმომწერლებს საჩუქრათ დაურეკდებათ ნახატებიანი წიგნი «ალბომი» ცხოველთა ცხოვრებიდან.

ჟურნალში მონაწილეობის მიღება აღვეითქვეს ყველა ჩვენმა საუკეთესო მწერლებმა.

ჟურნალი «ჯეჯილი» თბილისში დატარებით ელირება—4 მანეთი, თბილის გარეშე გაგზავნით 5 მან.

ცალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ., ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარი წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

1. თბილისში — «წერა-კითხვის საზოგადოების» კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. земель. банка № 102), ქართულ სახალხო სამკითხველოში (д. зем. банка № 32), და თვით «ჯეჯილის» რედაქციაში (Артиллер. ул. д. Тамамшева, возлѣ кадетскаго корпуса).

2. ქუთაისში—ფას. ბეჟანეიშვილთან.
3. ბორში—არ. კალანდძესთან.
4. შათურაში—მ. მახვანჭურთან.
5. სიღნაღში—ივანე ქიტიაშვილთან.
6. საჩხერეში—ყარამან ჩხვიძესთან.
7. მლისავეტპოლში—ა. მაქაბერიძესთან.
8. თიონეთში—ივ. ჩიბალაიშვილთან.
9. მნში—დარია ქავთარაძისასთან.
10. შათში—ი. კობრიძესთან.
- 11- ხაშურში—გენ. მეხსთან.

ფოსტის აღრესი: вь Тифлисъ, вь редакцію груз. дѣтскаго жур. «Джеджили». 3—1 რედაქტორი-გამომცემელი ან. თ-წერეთლისა.

მიიღება ხელის მოწერა 1898 წლისათვის

ყოველ თვიურ ქართულ ჟურნალ

„მოამბე“-ზე

(V წ.)

გამოვა რმევე პროგრამით.

ფასი შუხნალისა გაგზავნით

კავასიისა და რუეთის ქალაქებში:	სამზღვარ გარეთ:
1 წლით . . . . . 10 მან.	1 წლით . . . 13 მან.
6 თვით . . . . . 6 »	6 თვით . . . 7 »
3 თვით . . . . . 4 »	3 თვით . . . 5 »

ვისაც წლიური ფასის ერთად შემოტანა ეძინება, შეუძლიან შემოიტანოს: 1 იანვრამდე 4 მან. 1 აპრილამდე 3 მან. და 1 სექტემბრამდე—3 მან.

ხელის მოწერა მიიღება თბილისში, ჟურნალ «მოამბის» რედაქციაში, რომელიც იმყოფება ლორის-მელიქოვის ქუჩაზე № 13.

წიგნის მალაზიებს, რომელნიც იკარებენ ჟურნალ „მოამბე“-ზე ხელეს-მოწერის მიღებას, შეუძლიანთ აიღონ მთელის წლის შემოსატანიდან კამისისა და ფულის გამოგზავნისთვის ათი შაური, ხოლო თუ ფულს ნაწილ-ნაწილ შემოიტანენ, არაფერი დაეთმობათ.

შენიშვნა: 1) ჟურნალის თავის დროზე მიღებისათვის რედაქცია პასუხს აცემს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ფული გამოგზავნილ ან შემოტანილ იქნება რედაქციის კანტორაში. 2) ქალაქ გარეშე ხელის მოწერით ფულის მიღების კეიტანცია გაეგზავნებათ მხოლოდ იმათ, ვინც ჟურნალის ფასთან ერთად წარმოადგენს 7 კაპ. ფოსტის მარკის ყოველ კეიტანციაზე.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთათვის აღრესი: Вь Тифлисъ. Вь редакцію грузинскаго журнала «МОАМБЭ».

რედაქციამ მისახერხებლად სცნო სოფლის მღვდლებს, სოფლის მასწავლებლებს, ხელოსნებს და მოწაფეებს ჟურნალი დაეთმობა რეგულარულად წელიწადში. ვისაც რეგულარული მანეთის ერთად შემოტანა ეძნელება, შეუძლიან პირველში ოთხი მ. შემოიტანოს და ორ-ორი მანეთიც მარტში და აგვისტოში.

თუ ტფილისში დაბარებული გაზეთი ტფილისს გარეშე აღრესზედ შესცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანეთი; ხოლო თუ ქალაქ გარეთიდან სხვა ადგალს გადავიდა სადმე, ქალაქს გარედვე უნდა წარმოგზავნოს 40 კაპ.

თუ თვის განმავლობაში დაიბარა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, მას გაეგზავნება ვინმე პირველ იმ თვიდან, რომელსაც დამბარებელი აღნიშნავს. განცხადება მიიღება გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დასახელებათ

ა) მეოთხე გვერდზედ თითო ჯერ სტრიქონი— 8 კ. პირველზე— 16 კ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი— 30 მანეთი, ხოლო პირველი გვერდი— 60 მანეთი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზე, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერები, წერილები და კორესპოდენციები რედაქციის სახელობაზე უნდა გამოიგზავნოს. ხელ-ნაწერები, ან საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. ხელ-ნაწერს, რომელიც დაბეჭდილი არ იქნება, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონმა არ მოიკითხა, მკრე რედაქციას ვეღარ მოსთხოვს, ხოლო წერილმანს წერილებს რედაქცია არ იწახავს.

„იპმრიბა“

1898 წელსაც გამოდის ყოველ-დღე, გარდა იმ დღეებისა, რომელიც ზედ მოსდევს კვირა-უქმებს. ფასი გაზეთისა:

12 თვეთ . . . 10 მ. — გ.	6 > . . . 6 მ. > კ.
11 > . . . 9 > 50 >	5 > . . . 5 > 50
10 > . . . 8 > 75 >	4 > . . . 4 > 75
9 > . . . 8 > — >	3 > . . . 3 > 50
8 > . . . 7 > 25 >	2 > . . . 2 > 75
7 > . . . 6 > 50 >	1 > . . . 1 „ 50

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ეღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ «ივერია» მთელის წლით დაეთმობათ 8 მან.

თბილისს გარეთ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის აღრესით:

Тифлисъ. Вь Редакцію газеты „ИВЕРІА“

არა-გვარს მიწერ-მოწერას დაუბეჭდედ ხელ-ნაწერები-სა და წერილებს შესახებ რედაქცია არა ჰკისრულობს.

პირისპირ მოსალაპარაკებლად რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, ათ საათიდან პირველ საათამდე და საღამომით 6-დან 7 1/2 საათამდე.

რედაქცია ამჟამად: ნაკალაშის ქუჩაზე. 21